

1972
2

+8

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA
AYDA BİR YAYINLANMAKTADIR

Yüksek Seçim Kurulu tarafından bastırılıp, Bakanlığımıza devredilmiş bulunan İlke Kararlarını havi kitapların, dönemleri ile satış fiyatları aşağıda gösterilmiştir.

Bu kitapların satışları ; Bakanlığımızca, diğer yayınların satışları gibi yapılmaktadır.

Sıra No.	Dönem veya yılı	Bedeli
1	Mayıs 1961 — Şubat 1962	2.90 TL.
2	Kasım 1962 — Şubat 1964	7.90 »
3	1964 — 1965	5.75 »
4	1966	2.90 »
5	1967	2.45 »
6	1968	8.00 »
7	1969	15.00 »

758

16 Aralık 1971

Devlet Nüshası

ADALET DERGİSİ

Yıl : 62

Aralık 1971

Sayı : 12

İ Ç İ N D E K İ L E R

İncelemeler :

Sayfa

BERKİ Ali Himmet : İcraei Vahideli, Mukataalı, İcra- tın yinli vakıflar ve Bunlara Ait Tapu Şekilleri	745
ERMAN Eyüb Sabri : Adi Senet, Kambiyo Senedi ve Bu Tür Senetlere Karşı İleri Sürülebilecek Def'iler ...	750
GÖZÜBÜYÜK Dr. A. Pulat : Din Hizmetlilerinin Görevlerini Kötüye Kullanmaları	761
MOLLAMUSTAFAOĞLU M.. Zeki : Tapu Hudut ve Yüzölçü- mü Düzeltilmesi Dâvaları	770
GÜVEN Ertuğrul : Para Cezasını Ödememe Suçu	780

Tenkitler :

OKAN Hüseyin Hüsnü : Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20/11/1967 Gün ve 368/322 Sayılı Kararı Üzerinde Düşünceler	782
AYKONU M. Sadrettin : H.U.M.K. nun 186 ncı Maddesine Dair Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun Kararları Üze- rinde Bir İnceleme	793

Tahliller :

BİÇER Yılmaz : C. Savcılarının Zabıta ile İlişkileri Üzerin- de Adalet Bakanlığının Bir Tamimi Hakkında Eleş- tiri	796
Fihrist : 1971 Yılı Adalet Dergisi	800

759

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA AYDA BİR YAYINLANIR

BASIN KANUNUNA BİR MADDE EKLENMESİNE DAİR 6026 SAYILI
KANUNA GÖRE İDARE EDEN :
HÜSEYİN CAHİT ERGÜL

ADALET DERGİSİNDE YAYINLANACAK TÜRK HUKUK UYGULAMA-
SINDA YARARLI GÖRÜLEN İLMİ İNCELEMELERİN SAYFASINA 30,
TERCÜME YAZILARIN SAYFASINA 25, TENKİT, TAHLİL, KRONİK,
MESLEKİ VE DERLEME GİBİ YAZILARIN SAYFASINA 20 LİRA ÜC-
RET ÖDENİR.

ADALET DERGİSİNDE YAYINLANAN YAZILARDA BELİRTİLEN
DÜŞÜNCELER YAZI SAHİPLERİNE AİTTİR.

ADALET DERGİSİNİN SAYISI 2 LİRA, YILLIK ABONESİ 24 LİRADIR.

ABONE OLMAK İSTEYENLER, ABONE BEDELİNİ, BULUNDUKLARI
YER MALİYESİNE YATIRARAK KARŞILIĞINDA ALACAKLARI
MAKBUZU, DOĞRUDAN DOĞRU BAKANLIK YAYIN
MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERMELİDİRLER.

7610

İNCELEMELER

Ali Himmet Berki

İCAREİ VÂHİDELİ, MUKATAALİ, İCARETEYİNLİ VAKIFLAR VE BUNLARA AİT TAPU ŞEKİLLERİ.

Bu eski tâbir ve istılahları genç hukukcuların çoğu bilmez.

Bu muameleler 2762 sayılı Vakıflar Kanunu ile men ve mevcutları mutasarrıflarının mülkiyetine çok cüz'î ivaz mukabilinde intikal suretiyle tasfiyeye tâbi tutulmuş ise de, mahkemelere gelen hâdiseler bunların mer'î olduğu zamana müteallik olabileceği gibi, bazı ihtilâfların halli için ya doğrudan doğruya veya dolayısıyla bu mefhumları ve tâbi oldukları hükümleri bilmeğe lüzum vardır. Bunlar bilinmezse, ihtilâflar isabetli neticeye bağlanamaz ve adalet de menfi istikametde tecelli eder.

Gerçi bu vakıf müesseseleri Tapudaki kayıt şekilleri hâriç, muhtelif eserlerde ve hususiyle Ömer Hilmi efendi merhumun Vakıf hakkındaki meşhur eseri ile tarafımızdan muhtelif tarihlerde yeni harflerle neşrolunmuş bulunan Vakıflar adlı eserde etrafiyle izah olunmuş ise de, zamanımızda hacimli eserleri okumak gayreti ve ilim muhabbeti zaafa uğramış olduğundan, mevzuu bir makale halinde toplu olarak ve misallerle izahını yaparak ve Tapudaki kayıt suretlerinin beyanını da ihmal etmeyerek ele almayı faydalı bulduk. Dikkatle okunduğu takdirde fayda sağlanacağından şüphe edilmez.

I — İCAREİ VÂHİDELİ VAKIF.

İcareteyinli ve mukataalı olmayıp, alelâde muayyen müddetlerle kiralanıp, müddet sonunda tekrar isteyenlere kiraya verilen vakıf gayrimenkullerdir. Bunlarda kira akdi hükümleri câri olur. Müddet sonunda eski kiracı gayrimenkulün tercihen kendisine kiralınmasını isteyemez. Mütevellîler ve mazbut Vakıflarda o sıfatla Vakıflar İdaresi tarafından kiraya verilen evler, dükkânlar, mağazalar, hanlar, han odaları, hamamlar ve Vakıf topraklar bu kabildendir.

İcarei Vâhidelî Vakıflar Tapuda meselâ :

Cinsi : Dükkân

Nev'i :nin vakfı diye yazılır. Muhassasat hanesi açıktır.

Mâliki : sütununa vakfı şahsiyeti hükmîyesi denir.

Cinsi Hanesinde misal olarak dükkân dedik. Han, hamam, bağ, bahçe ilh. de mukayyet olabilir.

Bir de İcarei Vâhidei Kadimeli Vakıf vardır. Bu nevi Vakıf, icarei vâhide ile muayyen müddet ve ücretle icar olunmakta iken, icare müddeti sonunda aynı ücretle müstecirleri ve bunların ölümünde mirascıları yedinde bırakılan vakıflardır ki, usulü şer'îyesine muhalif olarak ihdas olunmuştur. Emvali gayrimenkulenin intikalâtı hakkındaki kanuna kadar, Fıkıh kitaplarında ve vakfa müteallik Kanun ve Nizamnamelerde, icarei vâhidei kadimeli vakıf namıyla bir mefhum yer almadığı halde, zikri geçen kanunun 8 inci maddesinde mevaddı sabıka ahkâmı icareteyinli ve icarei vâhidei kadimeli musakkafat ve müstegallât ile mukataai kadimeli müstegallât hakkında dahi câridir denilerek hakkı intikal sahiplerine intikali kabul olunmuştur. Bu nevi vakıfların icarei vâhidei kadimeli olduğuna dâir Tapuda bir kayıt ve sarahat yoktur. Fakat Vakıflar Dairelerince mâlum olmak lâzımdır.

Bazı Fetva dergilerinde, vakıf bir arazî ziraat edilmek üzere muayyen müddetle kiralandıktan sonra kira müddeti sonunda kiracı, ecir misil ile kiralamaya tâlip olursa başkalarına tercih olunacağı ve Fetvayı Hamidiye adlı kitapda bir kimse ağaç dikmek veya bina yapmak üzere muayyen müddetle bir yeri kiralarda ağaç dikdikten veya bina yaptıktan sonra müddet sona ererse, vakfa bir gûna zarar olmadığı takdirde, kiracı ecir mislini verip bina ve ağacı orada durdurabilir. denilmektedir.

Her iki mes'elede kiracıyı, ağaç ve binayı kaldırmak ve ecirmisil ile kiralanan, vakfı zarardan korumak maksadına müstenittir. Bu mülâhazalarla ecirmisil ile evvelki kiracıyı tercih tecviz edilse de ecirmisilden noksan ile kiracı ve vefatında vârisleri yedinde bırakmak vakıf hükümlerine tamamen muhaliftir,

II — MUKATAALI VAKIF.

Vakıf arsa üzerine bina yapmak veya ağaç dikmek ve bunlar bu arsa üzerinde bilâ müddet kalmak üzere muayyen bir ücretle kiralanan vakıf arsalardır. Bu muamelenin cevazı bir takım kayıt ve şartlara tâbi idi ki, şimdi tasvir edeceğimiz misalde bunları beyan edeceğiz :

Farz edelim ki, bir şehirde bir vakıf arsa var; fakat vâridat getir-memektedir. Kimse kiralamaya tâlip olmadığı gibi, Vakıf İdaresinin de bu arsa üzerine bina veya ağaç dikerek vâridat getirecek bir hale çevirmeye mâli kudreti yoktur. Bir şahıs çıkıyor, bu arsa üzerine bilâ müddet kalmak üzere bir han yapayım ve her sene arsa ücreti olarak kadar lira vereyim diyor. Mütevellî, vakıf için bu teklifi muvafık bulup, mesleyi hâkime arz ediyor. Tahkikat sonunda da hâkimde muvafık ve vakıf için menfaatli görerek Padişaha arz ediyor. Padişah da müsaade ettikten sonra o yer mukataaya bağlanmış oluyor. Hâkimin izni, Padişahın müsaadesi olmayan mukataa hükümsüzdür. Mukataalı vakıflar Tapu senetlerinde şu veçhile kayıtlıdır :

Cinsi : Bir kıt'a bahçeyi müstemil köşk.

Nev'i : Bahçe ve eşcar ve binası mülk ve zemini vakfından.

Muhassasatı : Senevî seksen kuruş mukataalı.

Mukataalı vakıf arsaların muhassasat hanesinde kuruş icareli denildiği de vardır.

Bir vakfın mukataalı vakfını yoksa icareteynlimi olduğu «Nevi» hanesindeki beyandan anlaşılır. Meselâ nevi hanesinde, binası mülk ve ve zemini vakfından. denmiş ise, bu vakfın mukataalı olduğu, fakat nevi hanesinde vakfından denmiş ise vakfın icareteynli olduğu anlaşılır. Yani bu ikinci halde Nevi hanesinde «binası mülk ve zemini» kaydı yoktur.

Mukataalı Vakıflarda bina ve ağaç gibi muhdesât mülk olup, zemin bina ve ağaçlara tâbidir. Binaenaleyh, bina ve ağaçlar mülk olarak tasarruf olunur ve sahibinin ölümünde mer'î veraset hükümleri mucibince vârislere intikal eder.

III — İCARETEYİNLİ VAKIF.

Bir vakıf ev veya dükkân harap olup da yeniden yapılmasına vakıfından kudret bulunmadığı ve ücrete mahsuben harap olan ev veya dükkânı yeniden yapmak üzere bunları kiralamaya tâlib de bulunmadığı usulen tahakkuk ederek, icareteyn suretiyle icarî Vakıf hakkında menfaatli olduğu tahakkuk ederse, Hâkimin izni ve Padişahın müsaadesiyle o vakıf icareteyne tahvil olunarak ev veya dükkânın yeniden yapılmasına sarf edilmek üzere kiralamak isteyen kimseden o ev veya dükkânın kıymetine yakın peşin bir para alınır ve her yıl sonunda vakfa verilmek üzere cüz'î bir ücret tâyin olunurdu. Hâkimin izni ve Padişahın müsaadesi olmayan icareteyn hükümsüzdür.

Bu icara icareteyn denmesi peşin ve sene besene olmak üzere müeccel olarak iki ücret alınması münasebetiyledir.

İcareteynli Vakıflar Tapu senetlerinde, meselâ cinsi mağaza - Nev'î nin vakfından, Muhassasatı : senevî kuruş icareli denir. İcareteynli vakıf binalarda vakıftır. Mukataalı Vakıflarda binalar mülk, yerler (arazi) vakıftır.

Gerek mukataa, gerek icareteyn suretiyle vakıfları icar Vakıflar için çok zararlı olmuştur. Mukataa ve icareteyn suretiyle kiraya vermeye asla lüzum olmadığı halde binlerce vakıf suiistimal neticesi mukataa ve icareteyn suretiyle kiralanmaya mecburiyet hissedilmiştir. Ne gariptir ki vakıf yapanlardan bâzıları bu çeşit kiralari faydalı bir şey zan ederek tesis ettikleri vakıflarının mukataa ve icareteyn suretiyle icarını şart koşmuşlardır. Bunun vebali en ziyade bu suretle vakıfları ikaz etmeyen Hâkimlere âittir.

Mukataa ve icareteyn usulleri kabul edilirken zamanla para kıymetinin düşmesi ve arsa ücretlerinin artması ihtimalleri nazara alınarak böyle bir tahavvül vukuunda ücretlerde ayarlama yapılması ve hususile bu müesseselerin tatbik kabiliyeti olup olmaması düşünülmek icab ederken düşünülmemesi bir hatâ idi. Ne yazık ki, bu hatâların cezasını ammeye büyük faydası olan ve bu bakımdan âdetâ Devlet, Hazine malı olan vakıflar çekmiştir. İzmirde Örfü belde ve Paftos gediklerinde değişmez bir arsa ve toprak kirası tâyini de aynı hatânın tekrarı idi.

Vakıflar Kanunu ile mukataa ve icareteynin men ve ivaz mukabilinde tasfiyesinde, bazı mülâhazalardan kat'î nazar, her bakımdan isabet vardır. Yalnız mukataalı ve icareteynli vakıflar pek cüz'î bedel ve ivaz mukabilinde mutasarrıflarının mülkiyetine geçmiş ve yüzbinlerce vakıf elden çıkmıştır. Galata ve Beyoğlundaki bir çok kıymetli vakıflar da bu suretle yok bahasına ammenin malı olmaktan çıkmıştır.

IV — MUKATAAİ KADİMELİ VAKIF MÜSTEGALÂT.

Vaktiyle usulü dairesinde mukataaya bağlanıp üzerine bina yapılmamış ve ağaç dikilmemiş olan boş topraklardır. Bu nevi vakıf, emvali Gayrimenkulenin intikaline mütedair kanundan evvel mutasarrıfının vefatında teamülen evlâdına intikal ederken, zikri geçen kanunla icareteynli vakıf gibi intikali tevsî olunmuştur.

zere mü-

za - Nev'î
enir. İca-
ar mülk,

Vakıflar
ya veril-
cesi mu-
ıştır. Ne
bir şey
suretiyle
vakıfları

ara kıy-
ra alına-
ı ve hu-
inülmek
atâların

Devlet,
ftos ge-
hatânın

mukabi-
dan isa-
'i bedel
zbinler-
etli va-
mıştır.

a yapıl-
emvali
nın ve-
icarete-

Yaziya son vermeden evvel, şu ciheti de ilâve edelim ki, mukataa ve icareteyn muameleleri yalnız Tapu kayıtları ile isbat edilmez; mukataa ve icareteyne müsaadeyi hâvi Fermanlarla da isbat olunabilir.

Bütün bu vakıf çeşitlerine ait bir çok hükümler vardır; Fakat men ve Vakıflar Kanunu ile mevcutları tasfiye edildiğinden, izah ve beyana lüzum görmedik. Hukuk tarihi bakımından etüd etmek isteyenler Vakıflara dâir eserlere müracaat edebilirler.

34

ADI SENET, KAMBIYO SENEDİ VE BU TÜR SENETLERE KARŞI İLERİ SÜRÜLEBİLECEK DEF'İLER

Eyüb Sabri Erman
Yargıtay İc. İf. Dairesi Başkanı

Senet kavramı :

Usul Hukuku bakımından senet; bir hukuk muamelesini, irâde beyanını veya bir olayı tesbit etmek amacıyla, yetkili resmî makamların düzenlediği veya onadığı (resmî senet), yahutta aleyhine hukuki sonuç doğacak kişinin imzaladığı (adi senet) yazılı belgedir. İleride çıkabilecek anlaşmazlıkları önlemek, isbatını kolaylaştırmak için irâde beyanının yazı ile tesbitinden ve binnetice fikrin zahiri şeklinden ibarettir.

Hukuk Yargılamaları Usulü Kanunumuz, deliller faslında yer alan 287 inci ve müteakip maddelerinde senedi bir isbat vasıtası olarak ele alıp hükümlerini tesbit etmiş olmasına rağmen tanımlamış değildir. Sayın Profesör M. Reşit Belgesay, İlhan Postacıoğlu ve Baki Kuru senet kavramını «bir kimsenin kendi aleyhine delil teşkil etmek irâdesiyle vücuda getirdiği bir belgedir.» Diye tanımlamaktadırlar.

Senedi biri; kâğıt veya bunun yaradığı işi görmeğe elverişli sair bir şeyden ve bunun üzerine yazılmış yazıdan ibaret maddi unsur, diğeri; tesbit edilmek istenen fikir, yâni gayri maddî (muhteva) olmak üzere iki dalda mütalâa edebiliriz.

Maddî Unsur :

Bir belgenin senet vasfını iktisap edebilmesi için kullanılan malzemenin önemi yoktur. Bu malzeme kâğıt olabileceği gibi kâğıt yerine kullanılan sair bir şey olması da mümkündür. Muhtevanın mutlaka mutad Türk harfleri ile yazılması da icap etmez. Şifre, İstenografi veya irâde beyanını, fikri tesbite yeterli sair işaretler kullanılabilceği gibi yabancı lisanla da yazılabilir.

Gayrimaddî Unsur :

Sened bir irâde, bir fikir beyanını ihtiva etmelidir. Tesbit edilmek istenen hukukî muameleyi, fiili etraflıca, açık ve kesin şekilde göstermelidir. Hattizatında senet bir gaye değil hukukî tasarrufu, fiili ve bun-

466

larla ilgili irâde beyanlarını tesbit için kullanılan bir vasıtaadır. Sayın Dr. Jur Ernst E. Hirsch'e göre; «hususî Hukuk alanında senet, bir fikir beyanının işaret vasıtasıyla tecessümüdür. Demek oluyorki; senedin bir fikir beyanını muhtevi olması lâzımdır. Bir kartvizit hususî hukukun kabul ettiği manada bir senet değildir. Fakat, kartvizite isim ve adresten gayri, düşünce mahsulü olan diğer hususları yazacak olursanız, bu halde hususî hukukun kabul ettiği manada bir senet mahiyetini iktisap edebilir. Ticaret Hukuku, sahife 3»

Para borcunu tesbit eden senetler :

Senet denince ilk hatıra gelen şey; belirli para borcunu, eda taahhüdünü tesbit eden belgelerdir. Böyle bir senet, borcun sebebini ihtiva etmemiş olsa dahi geçerlidir, (Borç. K: 17). Vâde gösterilmediği, işin mâhiyetinden de anlaşılmadığı takdirde borcun hemen eda ve icrası istenebilir. Borç ödünç verme (karz) niteliğinde olup da geri verilmesi için ne belirli vade, ne ihbar müddeti ve ne de istenildiği zaman muacceliyet kesbedeceği mukavele olunmamış ise ilk talepten itibaren 6 hafta içinde edâ edilmesi lâzımdır.

Adi senet, hakkı tecessüm ettirmeyip tesbit eden, anlaşmazlık halinde delil olarak kullanılabilen bir belgedir. Maddi unsur ile gayrimaddi unsur arasında ayrılması mümkün olmayacak şekilde bir kaynaşma yoktur. Senette tesbit olunan hak, senetten ayrı olarak dermeyan olunabilir. Başkalarına devir ve temlik edilebilir. Hülâsa; hak senedi değil senet hakkı takip eder, Senedi eline geçiren üçüncü kişiler, bunda yazılı alacağı usulüne göre temellük etmemişlerse (Borç. K: 162 - 165) sırf senede dayanarak bir hak iddiasında bulunamazlar. Senedin borçlunun elinde bulunmasını kanunumuz ödendiği hususunda kanuni karine saymıştır. Aksini isbat alacaklıya düşer.

Kambiyo Senetleri :

Kambiyo senetleri de, yukarıda izah ettiğimiz gibi biri; senedin bünyesini teşkil eden maddi unsur, diğeri; tecessüm ettirdiği gayrimaddi hak olmak üzere iki kısımdan terekküp eder. Adi senetlerden farkı; maddi unsurla gayrimaddi unsurun ayrılmaz bir bütün halinde imtizaç etmiş olmalarındadır. Aralarındaki bağ o kadar sıkıdır ki ayırmağa imkân yoktur. Hak senette tecessüm etmiştir. Birlikte doğar ve senedi takip eder. Senet yoksa hak da yoktur.

Hakkı senede bağlayan, onsuz dermeyanına ve devrine imkân vermeyen senetleri ticaret kanunumuz (kıymetli evrak) diye adlandırmıştır. Poliçe, bono ve çekten ibaret kambiyo senetleri ise kıymetli evrakın bir türünü teşkil ederler.

Kambiyo senetlerini adi senetten ayrılan diğer bir fark senedin bünyesine taallük eder. Poliçe, bono veya çek'in metninde ticaret kanunu ile tesbit edilmiş (T.C.K. : 583, 584, 688, 689, 192, 693) bazı hususların yazılmış olması şarttır. Asgari unsurları ihtiva etmeyen senet, poliçe, bono veya çek vasfını iktisap edemez.

Kıymetli evrakın, senet metnini ihtiva eden maddi bir bünye (kâğıt ve yazı) ile bu bünyenin tecessüm ettirdiği gayrimaddi hakkın sıkı surette birleşmesinden meydana geldiği gözönünde tutulduğu takdirde maddeden ibaret senet üzerindeki tasarrufların aynı haklar ve tecessüm ettirdiği hak üzerindeki tasarrufların ise borçlar hukuku kapsamına girmesi lâzım geldiği sonucuna varılır. Kanunlarımızın kıymetli evrak ve bu meyanda kambiyo senetlerine ait hükümleri bu iki hak mezc ve telif olunmak suretiyle tesbit edilmiştir.

Kıymetli evrakta hak ne zaman doğar :

Kıymetli evrakın ne zaman tekemmül ettiği, başka bir deyimle hak ve mükellefiyetlerin ne zaman doğduğu hukukçular arasında hâlen dahi kesin sonuca vardiılmamış bir tartışma konusudur. Bazı hukukçular, senedin bünyesiyle bunda tecessüm eden hakkın yekdiğerinden ayırmaz bir bütün olduğunu ve imza sahibinin mükellefiyetlerini gözönünde tutarak hakkın tek taraflı bir muamele ile yâni mükellefin senedi imzalamasıyla doğduğunu iddia ederler. Bunlara göre kıymetli evrakın imzalanması anında hak yaratılmış, mükellefiyetler doğmuş olur. Bir kişinin imzalayarak yedinde alıkoyduğu bir emre muharrer senedi leh-dar her nasılsa eline geçirerek tedavüle çıkartmış, başkalarına ciro etmiş olsa senet geçerlidir, hükümlerini icra eder. Keşideci, iyi niyetli hamillere karşı senedin rızası hilâfına elinden alındığını, bu sebeple bir hakkı temsil etmediğini, ilzam olunamayacağını iddia edemez. Diğer bir kısım hukukçular yukarıda işaretlediğimiz (Kreation) nazariyesini reddederek hakkın bir akitle doğduğu düşüncesindedirler. Bilindiği gibi akit iki taraflı bir hukuk muamelesidir. Akit nazariyesine katılanlardan bazıları; senedi tanzim ve keşide edeni (İcabda bulunan) ve ilk temellük edeni de (kabul eden) kişi sayıp akdin bu iki kişi arasında, başkası lehine şartı muhtevi olarak inikat ettiği (Borç : 111) düşüncesindedirler. Bunlara göre senedin imzalanması ve temellük edilmesiyle akit tamam-

lanmış, hak doğmuştur. Akit, vâde tarihinde senedin hâmilî bulunan kişi lehine şartla bağlandığından senedin muacceliyeti halinde hükümlerinin hamile karşı yerine getirilmesi, senet bedelinin buna ödenmesi lâzımdır. Bu duruma göre hamilin, senedi ilk temellük eden kişi veya başkaları olması mümkündür. Havâleden ibaret poliçede ise hamil (icabı yapan), muhatap ise (kabul eden) taraf olarak kabul olunur. Bu nazariyeye taraftar bir kısım hukukçular, ilân sûretiyle yapılan vaitlerde (Borç : 8) olduğu gibi akdin, senedi imzalayanla o anda mâlûm olmayan şahıslar arasında yapıldığı düşüncesindedirler.

Sayın Profesör Dr. Jur Ernst E. Hirsch'e göre; « ... kıymetli evrak, kanunun talep ettiği şekil dahilinde vücuda getirilen metin altına imzanın vaz'ı ile doğar. Bu noktada Kreation nazariyesinin telâkki tarzı doğrudur. Senet, senedi tanzim eden şahsın, yâni borçlunun elinde bulunduğu müddetçe senette mündemiç olan haklar kendisine karşı kullanılamaz. Fakat senet üçüncü bir şahsın zilyedliğine geçecek olursa, borçluluk ve alacaklılık sıfatları ayrılmış olur. Müktesip, kötü niyetle iktisap etmiş ise senette ifadesini bulan hakları istimal edemez. Çünkü, iktisabın vuku bulması için zarurî olan hukukî sebep mevcut değildir. Tekrar edelimki, hak, iktisaptan evvel doğmuştur. Fakat iktisap muteber olmadığından hak kullanılamamaktadır. Halbuki akit nazariyesi taraftarları bu halde de kıymetli evrakta ifadesini bulan hakkın doğmadığını iddia ederler. Onlarca senette mündemiç olan hakkın doğumu için, borçlunun imzasından başka, senedin ilk temellük edene teslimi sûretiyle bir akdin inikadına ihtiyaç vardır. Akit nazariyesinin kıymetli evrakta mündemiç hakkın doğumu için şart kıldığı mukavele, bizce devrütömlüğün hukukî neticesidir. Hak daha evvel doğmuştur. Meselâ; beyaz cirolu emre muharrer bir senet gasıp edilmiş olsa ve bu senedi bir kişi iyi niyetle iktisap etse, keşideci ile gasıp arasında bir mukavele mevcut olmamasına rağmen iyi niyetli müktesip senette ifadesini bulan hakları kullanmaya kanunen mezdur... Nazariyemizi özetleyecek olursak diyebiliriz ki; kıymetli evrak imza ile doğar, senette mündemiç olan hak da bu anda doğmuş olur. Senette alacaklılık ve borçluluk sıfatları bir şahısta toplanırsa bu haklar sukut etmeyip istimal olunamaz, bu iki sıfat bir akit neticesinde ayrıldığı takdirde akit, kıymetli evrakı ve senette ifadesini bulan hakkı doğurmaz. Ancak devrütömlüğün hukukî sebebini teşkil eder. - Ticaret Hukuku, sahife . 57 - »

Senede karşı def'i ve bunun isbat şekli :

Def'in hukukî anlamı; «tarablardan birinin, özellikle borçlunun ve ya dâvalının, kendisine karşı açılan dâva veya takipte, edâdan kurtulabilmek için başvurduğu her türlü vasıta, hasmın iddiasına karşı yeni sebepler ileri sürerek yaptığı itirazdır.» Senede merbut olan her nevi iddialara karşı dermeyan olunacak müdafaalarla senedin tanziminden evvel veya tanzimi sırasında veyahut sonra bunun hüküm ve kuvvetini azaltabilecek tasarruflar ve beyanlar, elli liradan az bir paraya taalluk etseler dahi mutlaka yazılı beyyine ile isbat olunmaları lazımdır. Bu hususta şahit dinlenemez., (H.U.M.K. 290). Usul Kanununun 290. cı maddesinde kullanılan ifade mutlak olduğundan, senetle isbatı lazımgelmeyen ve fakat senede bağlanan her nevi alacağa karşı vaki teslimat iddialarının şahitle isbatına kanunî mesaj yoktur, (Tev. İct : 12/4/1933 - No : 7/31). Yargıtay içtihadı birleştirme Kurulunun 18/3/1959 tarihli, 18/21 sayılı başka bir kararı ile; «değeri muayyen mikdarı aşan hukuki muamelelerin şahitle isbatı yasağına mütealîk esaslar kamu düzeni düşüncesiyle kanuna konulmuş hükümlerden olmadıkları için yazılı mukavele veya duruşma tutanağında usule uygun olarak tevsik edilmiş bulunan ikrarla sabit olan açık bir muvafakat bulunduğu takdirde sadece belli şahitlerin dinlenebilecekleri» ekseriyetle içtihat olunmuştur. Senede karşı ileri sürülen hata, hile, gabin, cebir ve ikrah iddialarının şahitle isbatı mümkündür, (H.U.M.K. 293/5). Hukuki tasarrufda taraf veya taraflardan birinin halefi olmayan kişilerin muvazaa iddiasında şahit dinletmelerine kanuni bir engel yoktur.

Para borcunu kapsayan senede karşı defi; senedin bünyesine, temsil veya tesbit ettiği hakkı veyahut senetle ilgili kişilerin şahıslarına olmak üzere üç grupta toplanabilen sebeplere dayanır. Bu sebepler; senetten önce, senedin tanzimi sırasında veya sonra doğmuş olabilirler. Senetteki metin yazılarının tahrif edildiğine, tanzim ve vâde tarihlerinin sonradan konduğuna, imzanın sahteliğine, belgenin âdi veya kambyo senedi niteliğini haiz olmadığına mütedair defiler senedin maddi bünyesini, senetle temsil veya tesbit olunan alacağın varlığına, mikdarına, ödeme, zaman aşımı vesair sebeplerle azaldığına yahut sukut ettiğine ilişkin defiler hakkı, senedin tanzimine veya tedavülüne karışanların böyle bir tasarrufa, borç iltizamına ehil veya yetkili bulunmadıklarına değinen defiler ise şahısları hedef tutan defilere birer örnek olarak gösterilebilir. Adî senetler şahsi bir hakkı tesbit eder senetle hak arasında ayrılmaz bir rabıta, bütünlük söz konusu olmadığından borç-

lu, alacaklının şahsına karşı haiz olduğu bilumum defileri alacağı temellük eden üçüncü kişilere karşı da Borçlar Kanununun 167 inci maddesi uyarınca dermeyeran edebilir.

Kambiyo senetlerine karşı defî :

Kambiyo senetlerine yöneltlen defileri yukarıda işaretlediğimiz şekilde gruplara ayırmak mümkün olduğu gibi isbata taalluk eden esaslar bunlar hakkında da câridir. Ancak; kambiyo senedi, hakkı isbat etmekle kalmayarak aynı zamanda onu tecessüm ettirdiği, hakla senet yekdiğerinden ayrılmaz bir bütün teşkil eylediği için ne gibi defilerin, kimler tarafından, kimelere karşı, ne suretle dermeyeran olunabileceği hususunda bir ayırıma tabi tutulmaları normal görünmelidir. Filhakkı; kıymetli evraktan madut bir kambiyo senedinin ciro ve teslimi ile cirantanın şahsına merbut bir hak değil senette tecessüm eden hak devir edilmiş olur. Bu kabil senetler para, Banknot vesair kıymetli evrak gibi elden ele ve kolaylıkla geçebilen kıymetlerden bulundukları için bunları itibardan düşürücü, umumi itimat ve emniyeti sarsıcı hareketlerden mümkün olduğu nisbette kaçınılması, ferdi çıkarların umurun yararlarına tercih edilmemesi lazımdır.

«Policeden dolayı kendisine müracaat olunan kişi, keşideci veya önceki hamillerden biri ile kendi arasında, doğrudan doğruya mevcut münasebetlere dayanan defileri müracaatta bulunan hamile karşı ileri süremez. Meğerki hamil, poliçeyi iktisâp ederken bile bile borçlunun zararına hareket etmiş olsun. Alacağın temliki yoluyla yapılan devirlerle ait hükümler saklıdır. - Tic. K : 599. - » Türk Ticaret Kanununun poliçeler bölümünde yer alan bu hüküm, 690 ve 730 uncu maddelerle bono ve çeklere de teşmil edilmiştir. Uygulama sırasında bononun niteliği ve bilhassa bonoyu tanzim ve imza eden kimse (keşideci) ile poliçeyi kabul eden muhatabı yekdiğerine yaklaştıran ve aynı şekil ve derecede mesuliyet altına sokan 691 inci madde hükmü gözönünde tutulmak lazımdır.

Bir poliçe veya bonoya karşı ileri sürülebilecek defî sebeplerini;

1 — Senedin tanzimine veya tedavülüne katılmış alacaklı veya borçluların cümlesine karşı dermeyeran olunabilenler (mutlak defî), -

2 — Yalnız bazı alacaklı veya borçluların şahıslarına taalluk edip münhasırın bunlara karşı dermeyeranı mümkün olanlar (Şahsi defî)

Olmak üzere iki dalda toplayarak inceleyebiliriz.

771

a — Kağıt ve bunda mündemiç yazı ve imzadan ibaret senedin maddi varlığından, şeklinden, diğer bir deyimle bünyesinden anlaşılmayan, zahir olmayan ve imzanın geçerliliğini etkilemeyen defiler şahsi defidir. Bu sebeple senet ilgililerinden kimler arasındaki münasebetten doğmuş ise ancak bunlar arasında ve yekdiğerine karşı dermeyen olunabilir Tic. K. 599 uncu madde metninde; «... keşideci veya önceki hamillerden biri ile kendi arasında, doğrudan doğruya mevcut münasebetlere dayanan def'i ... » deymi kullanılmak suretiyle bu yön ve şahsi def'in niteliği açıklanmış bulunmaktadır. Senetteki alacağın doğumuna müncer sebebin ezcümle satış, kira, karz ilh den ibaret akdin bertaraf edildiğine, akit hükümlerinin alacaklı tarafından yerine getirilmediği ve bu nedenle alacağı istemek hakkı bulunmadığına veya muvazaalı olduğuna, alaktan vazgeçildiğine, tecil edildiğine, satış veya kira bedellerinin ödendiğine, ödücün geri verildiğine, borç sebebinin kanuna, ahlâk ve adâba mugayir bulunduğu, senedin bedelsizliğine, hatır için verildiğine mütedair iddialar şahsî def'i niteliğindedir. Ancak bu münasebetlerin tarafları arasında söz konusu edilebilir, iyi niyetli hamillere karşı dermeyen olunamaz.

Şahsî def'i sebepleri, keşideci ile ilk hamil (senet lehdarı) veya muhatap arasındaki şahsî münasebetlerden doğabileceği gibi cirantalar veya bunlardan biriyle son hamil arasındaki münasebetlerden doğmuş olması da mümkündür. Bu hal dahi, ancak şahsî sebeplerin doğumuna âmil olanlar arasında, yekdiğerine karşı ileri sürülebilir. İyi niyetli hamillere teşmil olunamaz. Bir örnekle açıklayalım; ciranta, senet bedelini önceki hamillerden birinden tamamen almış veya zimmetini herhangi bir sebeple ibrâ etmiş olmasına rağmen bu muameleleri senet veya alonj üzerine işlemeyerek bono veya poliçeyi başka birine temlik veya teminat ciro suyla ciro ve teslim etmiş ise borçlu şahsi münasebette bulunduğu ciranta ile olan muamelelerini senedi iyi niyetle iktisap eden hamillere karşı def'an dermeyen hakkından mahrumdur. Müracaatta bulunan hamil tahsil ciro suna dayanıyorsa durum değişir. Senedi tahsil ciro suyla elinde bulunduran hamil hernekadar senetten doğan bütün hakları kullanabilirse de bu kullanma kendi cirantasına muzaf olarak, onun temsilcisi, vekili sıfatı iledir. Senedi temlik veya terhin ciro su ile başkalarına ciro ve teslim edemez. Hakkı (tahsil ciro suna) münhasırdır. Bu halde kendisine müracaat olunan borçlular, cirantaya karşı ileri sürebilecekleri def'ileri vekil hamile karşı da dermeyen edebilirler, (Tic. 600). Başka bir istisnayı hâl Ticaret Kanununun 602 inci maddesinde söz konusu edilmiştir.

772

Ödememe protestosundan yahut bu protestonun tanzimi için kanunla belirli sürenin geçmesinden sonra yapılan ciro ancak alacağın temlikli hükümlerini meydana getirir. Kendisine müracaat olunan senet borçlusu, senedi bu suretle ciro edene karşı haiz olduğu şahsî def'ileri, senet bedelini temellük edene karşı da, Borçlar Kanununun 167 inci ve ilgili maddeleri uyarınca dermeyeran etmek hakkını haizdir.

b — Senedin bünyesine taallük edip tecessüm ettirdiği hakkı, taşıdığı imzanın varlığını veya kambiyo senedi olmak vasfını zedeleyen def'i (mutlak def'i) dir. Herkese karşı dermeyanı mümkündür. Kanunun aradığı şartlardan birinin (Tic. K : 584, 689, 693) bulunmayışı nedeni ile senedin kambiyo senedi vasfını ihraz etmediği veya dayandığı sebeplerin ve ciroların hamile senet üzerinde kambiyo hukukuna göre bir hak sağlamadığı, senedin zaman aşımına uğradığı, vâdenin gelmediği ilâh gibi iddiaları mutlak def'e örnek diye gösterebiliriz. Bütün bunlar senedin bünyesinde zâhir ve anlaşılması mümkün sebeplerdir. Fakat, senedin yapısı ile ilgili bulunduğu halde bunda zâhir olmayan, anlaşılamayan başka sebeplerde vardır. Bir poliçe, bono veya çek, borçlanmaya ehil olmayanların imzalarını, sahte imzaları, mevhum şahısların imzalarını yahut imzalayan veya namlarına imzalanmış olan şahısları herhangi bir sebep dolayısıyla ilzam etmeyen imzaları taşıyabilir. Bütün bunlar senedin maddi varlığına, yapısına, ve imza sahibinin hukukuna taallük eden sebepler ise de senette zâhir değildir. Yâni hamilin iktisap sırasında, senedi tetkik ederek bu gibi sebeplerle malûl olduğunu anlayabilmesi imkânsızdır. Ancak ilgilileri tarafından iddia ve ısbat olunmak sûretiyle meydana çıkarılabilir. Meselâ; imza sahibi medenî hakları kullanmaktan mutlak surette mahrumiyeti gerektiren aklî malûliyetle müptelâ bir mahcur veya gayri mümeyyiz bir küçüktür. Yahut temyiz kudretini haiz küçük veya mahcur veli veya vasisinin, vasi sulh hâkiminin iznini almadan kambiyo taahhüdünde bulunmuştur. Kadın, Sulh Hâkiminin tasdikini almadan kocası lehine üçüncü şahıslara karşı borç altına girmiştir. İmzanın ve borçlanmanın bu gibi sebeplerle malûl olduğunu senedi inceleyerek anlamak imkânından mahrum bulunan hamili kusurlu ve binnetice kötü niyetli saymak insafsızlık olur. Bu duruma rağmen bütün bu sebepleri şahsî def'i mi sayacağız, Misallerimizi dahada çoğaltabiliriz. İmza sahibi, iradesinin hile, ikrâh nedenleriyle malûl olduğunu iddia edebilir. İradeyi celbedici ve hattâ yok menzilesine düşürücü bu haller Borçlar Kanununda yazılı şekil ve şartlar dahilinde, bütün senet ilgililerine karşı dermeyan edilemeyecek mi? Sayın Profesör Ernest E. Hirse bu problemleri ayrı ayrı neticelere bağlamaktadır. Mutlak def'i «senetten zahir

olan ve imzanın muteberiyetine taallûk eden def'iler» diye tanımlamasına rağmen «senetteki imza sahte ise, imzası sahte olarak vaz edilen şahsın borç altına girmiş sayılamıyacağını, senette bir imza mevcut ve burada sahte ise şekil tamam olmadığından senedin geçersiz addedileceğini, böyle bir senedin kıymetli evrak vasfını iktisap edemeyeceğini fakat senetteki imzalardan yalnız bazıları sahte ise bunun diğer imzaların sıhhatına hâlel getiremeyeceğini» belirterek (imzaların sahte olmasının veya bir mahcurun mümessilinin rızası hilâfına senedi imzalamış bulunmasının mutlak def'i olarak herkese karşı dermeyeran edilebileceği) reyini izhâr etmekte ve rızayı ifsat edici sebepleri, ezcümle; hata, hile ve ikraha dayanan def'i şahsî, yâni ilgili kişiler arasındaki münasebetlerden doğma olduğu düşüncesi ile mutlak def'i arasında sokmamaktadır. Mahaza hukukçular bu konuda kesin bir sonuca varmış değildir. Sayın Hirsch dahi iradeyi etkileyen sebeplerin şahsî veya mutlak def'i sayılıp sayılmayacakları meşkül bir konu olduğunu belirterek reyini; iktisâdî münasebetlerde zarûrî olan emniyet ve itimadın münferit bir şahsın menfaatına takdim edilmesi lâzım geldiği inancına dayatmış bulunmaktadır.

Sayın Profesör Yaşar Karayalçın'a göre; «cironun ve dolayısıyla değerli senetlerin bir hususiyeti de ciro ve teslim ile, lehine ciro yapılan kimseye cirantanın haiz olduğu hakkın değil, senette yazılı hakkın devir edilmiş olmasıdır. Bundan dolayı ciro edilen kimseye — hamile ancak, senedin hükümsüzlüğüne taallûk eden, meselâ; aslî mecburî şekil şartlarının yokluğu, imzada sahtekârlık, temsil şartlarının yokluğu, ehliyetsizlik gibi nedenlere veya senet metninden anlaşılabilen, meselâ; ciro zincirindeki intizamsızlık, mühür, bilâkefâlet kaydı, mühürü zaman senette vazıh kısmî tediye gibi sebeplere dayanan def'iler mutlak, objektif def'i olarak dermeyeran edilebilir. Şahsî def'ilere gelince; bunlar ancak doğrudan doğruya münasebette bulunan şahıslar meselâ keşideci, lehdar, ciro eden, ciro edilen arasında dermeyeran olunabilir. - Ticarî senetler, sahife : 26 - »

Şahsî düşüncelerimize gelince; yukarıda mutlak def'i tanımlarken (senedin bünyesinde zahir olan) değil (senedin bünyesine taallûk eden) ibaresini kullandık. Senet metnindeki veya imza üzerindeki tahrifatın, eklenti ve silintilerin, senede kambiyo senedi vasfını veren asgari şartlardaki noksanlıkların senedin tetkiki ile görülmesi, anlaşılması mümkündür. Yâni bunlar senette zahirdir. Kendisinden beklenen dikkat ve ihtimamı göstermeden senedi iktisap eden kişi, kusurunun neticelerine katlanmalıdır. Fakat; imzaların sahte veya medenî hakları kullanmaktan mutlak veya nisbî şekilde mahrum veya sair sebeplerle ehil olmayan ve-

yahut mevhum kişilere ait olduğunu, imza sahibini herhangi bir sebep dolayısıyla ilzam etmediğini senedi tetkikle anlamağa imkân yoktur.

Senedin bünyesini ve tecessüm ettirdiği hakkı etkilemiş, kendisine kusur izâfe olunmayan imza sahibini borçluluk ve üçüncü kişilere karşı sorumluluk altına sokmuş olmasına rağmen bu gibi sebepleri, sırf senette zahir değil diye borçlu ile muameleyi yapan kişi arasındaki şahsî münasebet saymak ve senedi iktisap eden üçüncü kişilere karşı dermeyan edilebilmelerini önlemek hukukun ana prensipleri, hak ve adâlet duyguları ile bağdaşmayacağı gibi kusursuz borçluya karşı işlenmiş büyük bir haksızlık teşkil eder.

Kanaatimizce; senedin bünyesini, taşıdığı imzayı, temsil ettiği hakkı zedeleyici, bazı kişiler bakımından hiç mesabesine düşürücü sebeplerin (şahsi) değil (mutlak) def'i sayılması kendisine kusur atfı mümkün olmayan borçluyu maruz kalabileceği haksızlıklardan kurtarmakla kalmayarak kötü niyetli kişilerin cezalandırılmaları gibi bir sonuç da doğurabilir. Bu kabul tarzı, senetteki diğer imzaların sıhhatına hâlel getirmeyeceğinden iyi niyetli hamillerin haklarını ileri derecede ihlâl edici bir durum da varatmaz. Bir bono lehdarının, sahte veya mevhum şahsa ait imza ile düzenlediği veva hile ve ikrâh neticesi imzalattığı veyahut medenî hakları kullanma ehliyetinden mutlak şekilde mahrum bir deli veya gayri mümeyyiz bir küçükten veya veli veya vasisinin ve gerekiyorsa mahkemenin izni lâhik olmadan mümeyyiz küçük veya mahcurdan aldığı bir senedi ciro ve teslim sûretiyle tedavüle çıkarttığını farzedelim. Borçlu bütün bu sebepleri usulüne göre isbat edip bilûmum senet alacaklarının kendisine müracaat edebilmelerini önlediği takdirde, borçluluk ve yükümlülük haksız işlemleri yapan veya kusurlu hareketleriyle bu neticeye sebebiyet veren lehdarın uhdesinde toplanır, düğümlenir. Son hamile veva senet bedelini ödeyen herhangi cirantaya karşı borcu edâ ve ifâ ile mükellef bulunduğu halde kendisi keşideciye rücû hakkını haiz değildir. Zira: bir poliçe, bono veya çek, bu kabil senetlerle borçlanmağa ehil olmayanların imzalarını, sahte veya mevhum şahısların imzalarını, imzalayan veya namlarına imzalanmış olan kişileri herhangi bir sebeple ilzam etmeyen imzaları taşırsa diğer imzaların sıhhatine bu yüzden hâlel gelmez, (Tic. K : 589, 590, 730). Geçerli sayılan imza sahipleri arasında kambiyo hûkukuna müstenit münasebetler devam eder.

Bir kambiyo senedinin metni tahrif edildiği takdirde senette zâhir olan bu tahrif mutlak def'i şeklinde her kese karşı dermeyan olunabilir. Tahriften evvel senede imza koymuş olanlar eski metin, sonra koyanlar ise değişmiş metin gereğince mes'ul olurlar.

Kambiyo taahhüdünde bulunacak vekilin bu hususta özel selâhiyeti haiz olması (Borç : 388), vesinin Sulh Hâkiminden izin alması (Med : 405), lâzımdır. Aksi halde bunların imzaları temsil ettikleri kişileri bağlamaz. Bu haller mutlak def'i sebepleridir. Gerçekten temsile yetkili olmadığı halde bir şahsın temsilcisi sıfatı ile kambiyo senedine imzasını koyan kişi o senetten dolayı bizzat mes'ul olur. Senet bedelini ödediği takdirde temsil olunanın haiz olabileceği hakları iktisap eder ve kullanır. Temsilci yetki sınırını aşarak imzasını koyduğu takdirde dahi hüküm böyledir (Tic : 590).

Koca yararına olarak, karı tarafından üçüncü kişilere karşı iltizam olunan borçlar Sulh Hâkimî tarafından tasdik olunmadıkça muteber değildir (Med : 169). Dikkat edilecek olursa madde metninde, kocaya karşı değil koca lehine üçüncü kişilere karşı iltizam olunacak borçlardan bahsedilmiş ve bunlar tasdike tâbi tutulmuştur. Kadının senedi kocası lehine tanzim veya ciro etmesi mümkün ve geçerlidir. Fakat kocanın karısına hitaben, üçüncü kişi lehine çektiği poliçeye kadının kabul şerhi koyması veya üçüncü kişiye karşı koca adına aval vermesi Sulh Hâkimince onamadıkça muteber değildir. Bu hüküm kadını koruyucu ve âmir hüküm niteliğini haiz olduğundan mutlak def'i sebebi sayılmak lâzımdır.

Her çeşit hata, gabin, haksız yahut ahlâka (adâba) mugayır bir maksat istihsali iddiaları bu kabil muamelelerin tarafları arasındaki şahsî münasebetlere taallûk ettiğinden mutlak değil şahsî def'i sebebi olabilirler.

Tanzim ve vade tarihlerinin, senet bedelinin, senet metnindeki sair hususların, senet tedavüle çıkarıldıktan sonra yazıldığına değinen iddialar Ticaret Kanunumuzun 592 inci maddesinde kabul edilen esaslara rağmen kabule şayan bir def'i olarak ileri sürülebilir mi? başka bir deyimle: bir poliçe veya bononun, tedavüle çıkarılırken hangi kısımları sonradan doldurulmak üzere açık bırakılabilir. Bu soru kambiyo senetleri hukûkunda başlı başına bir konu olan (açık poliçe) yi ilgilendirdiği için, ileride başka bir yazı ile incelemeyi uygun bulduk.

340+287+35

DİN HİZMETLİLERİNİN GÖREVLERİNİ KÖTÜYE KULLANMALARI

Dr. A. Pulat Gözübüyük
(Yargıtay 1. Ceza Dairesi Üyesi)

- I — Din Hizmetlileri deyim ve Kavramı
- II — Din hizmetlilerinin Kamu düzenini bozmaları
- III — Suçun Unsurları
 - A — Suçun Faili
 - B — Fiilin vazife sırasında işlenmiş olması
 - C — Aleniyet unsuru
 - D — Fiilin Konusu
 - E — Takbih ve Tezyif unsurları
 - F — Suçun manevi unsuru
- IV — Din hizmetlilerinin sıfatlarını kötüye kullanmaları
 - A — Suçun ilk şekli (Devlet idaresini takbih ve tezyife tahrik)
 - B — Suçun İkinci şekli (Halkı kanunlara ve emirlere itaatsizliğe tahrik)

Kaynaklar :

Garraud, Traité théorique et pratique, IV, Paris
Gözübüyük, Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açıklaması, C, II, III,
Ankara, 1970

Manzini, Trattato di Diritto Penale Italiana, V, Roma

Majno, Commento Codice Penale Italiano, Torino, II

Yarsuvat, Devlet idaresi aleyhinde cürümler, İHFM, 1965

DİN HİZMETLİLERİNİN Görevini Kötüye Kullanması

I— İtalya 1889 Ceza Kanununun, Kanunumuzun 5. Bölümü karşılığı (Din Hizmetlilerinin görevlerini kötüye kullanması - Değil dei ministri dei culti - adını taşımaktadır. Bu sebeple (Ruhani Reisler) yerine, Kanunumuzun aslına ve kavramların gerçek anlamlarına uygun olarak (Din Hizmetlileri) deyiminin kullanılmasını daha doğru bulmaktayız.

a — Devletce bir resmî din kabul edilen memleketlerde (Din Hizmetlileri - Ministres du culte - devlet memurları durumundadırlar. Fakat din hürriyetini, Devlet - Din ayrılığını - Lâikliği - kabul eden memleketlerde din hizmetlileri, ceza kanunu uygulamasında, memur sayılamamaktadırlar. Bu sebeplerdir ki Fransız Ceza kanununda olduğu gibi Türk Hukukunda da, bunların hizmetlerini yaptıkları sırada, görevlerini veya sıfatlarını kötüye kullanmaları, devlet memurlarının aynı nitelikteki fiillerinden ayrı olarak kabul edilmiştir. Zira din hizmetlilerinin, devlet memurları gibi nüfuzları maddi olmayıp sadece manevidir. İşte bu bölümde yer alan hükümler, din hizmetlilerinin, **kamu düzenine** yabancı olan nüfuz, tesiri ve davranışlarıyla ilgilidir. (1) Başka deyimle bu bölümün konusu, din hizmetlileri tarafından, görevleri veya sıfatları dolayısıyla, kamu düzenine karşı işlenen fiillerdir. (2).

b — TCK. nun 241. maddesinde, din hizmetlilerinin **görevlerini** özenle nitelikte (Devlet idaresini, kanunları ve hükümet icraatını takbih ve tezyif suretile) kötüye kullanmaları ve 242. maddesinde ise, **sıfatlarını kötüye kullanarak** (Halkı kanunlara, hükümet emirlerine veya memuru itaatsizliğe tahrik ve teşvik) fiilleri düzenlenmiştir.

c — **Yargıtay** din hizmetlilerinin TCK. nun 279. maddesinde gösterilen **memurlardan olmadığına** içtihat eylemiştir. Yüksek mahkemenin karar gerekçesi şöyledir. «Ceza kanunu uygulaması bakımından memur kavramı ile idare hukuku alanındaki memur kavramı arasında bir bağlantı ve benzerlik söz konusu değildir. Ceza kanunu bakımından» memur «kamu görevi yerine getiren kimsedir. Halbuki imam, hatip ve vâiz gibi din hizmetlilerinin yaptıkları vezifeler, kamu görevi mahiyetinde olmadığından, bunları ceza uygulamasında memur saymaya imkân yoktur (3).

d — TCK. nun 241. maddesinde, din hizmetlilerinin imam, hatip, vâiz, rahip ve haham gibi din görevlileri olduğu gösterilmiştir.

II — DİN HİZMETLİLERİNİN KAMU DÜZENİNİ BOZMALARI

Madde, 241 — İmam, hatip, vâiz rahip haham gibi dinî reislerden biri vazifesini ifa sırasında alenen hükümet icraatını takbih ve tezyif eder-

(1) GARRAUD, *Traité et pratique théorique du Droit Pénal*, IV, No. 1584, p. 478

(2) GARRAUD, IV, No. 1594, p. 490

(3) Y. CGK. 20/1/1969 E. 693, K. 69 - 17

se bir aydan bir seneye kadar hapis ve yüz elli lira kadar ağır cezayı nakdi ile cezalandırılır veya bunlardan biri hükmolunabilir.

Fransız CK. 202 ve Devlet ile kiliselerin ayrılmasına dair k. 35 İtalya ECK 182

ATIF : TCK. 242, 163

Burada, din hizmetlileri tarafından devlet idaresini, kanunları ve hükümet icraatını «takbih» - Kınama veya «tezyif - aşağılama» fiileri suç sayılmıştır. Kanunumuzun 241 ve 242. maddelerinin alındığı İtalya 1889 Ceza Kanununun 182, 183 ve 184. maddeleri Fransız 1810 Ceza Kanununun eski 201 - 208. maddelerinden hemen hemen aynen alınmıştır. Fransada «Devlet ve kiliselerin ayrılmasına dair» 9 aralık 1905 tarihli kanunla Fransız ceza kanununun 201 - 208. maddeleri kaldırılmış ve yerine aynı kanunun 35. maddesile benzer hükümler konulmuştur. Aradaki fark, din hizmetlilerinin kamu düzenine aykırı fiillerinin genel hükümlere bırakılmış olması ve ancak kanunlara ve kamu idaresinin meşru işlemlerine karşı başkalarını tahrik ve teşvik fiillerinin özel suç olarak kabulüdür (4).

III — **Suçun Unsurları :** 1) Din hizmetlisinin, 2) vazifesini yaptığı sırada, 3) âlenen 4) devlet idaresini, kanunları ve hükümetin icraatını), 5) takbih ve tezyif eylemesi ve 6) fiili bu kast altında işlemesidir.

A — Suçun Faili, din hizmetlileri olabilir.

a — 241-maddedeki (imam, hatip, vâiz, rahip, haham gibi dinî reisler kısaca «Din hizmetlileri» dir. Nitekim kanunumuzun alındığı 1889 İtalya ceza kanununun, kanunumuzun 5. Bölüm karşılığı (Din hizmetlerinin görevlerini kötüye kullanması «Degli abusi dei ministri dei culti» adını taşımaktadır.

Bu itibarla (Din hizmetlileri) kavramı için kanunumuzun 5. Bölümünün başlığında (Ruhani reisler) ve 241. maddesinde (Dinî reisler) deyimlerinin kullanılmış olması yerinde değildir (5). Bu sebeple aslına ve kavramların gerçek anlamına uygun olarak (Din hizmetlileri) deyimini tercih edivoruz.

b — 241. maddede yer alan cürüm, ancak «din hizmetlileri» tarafından işlenebilir Türkiye Cumhuriyeti, «Devlet - Din ayrılığı - lâiklik» e

(4) GARRAUD, Traité, IV, No. 1596

(5) Nitekim, Dinayet işleri başkanlığı kuruluşuna dair 633 sayılı kanunda (m. 2) bunlar için «din görevlileri» tabiri kullanılmıştır. Hizmetli - ministre, ministri latince : mînistre - hizmet eden anlamına gelir. Cultu ise latince : cultus - ibâdet, merasim, demektir. NAMAZIN, Trattato, V, No. 1476, p. 211

dayanan bir devlet olduğundan, din hizmetlilerinin, devlet memurları dan sayılmaması gerekir Nitekim Yargıtay da böylece içtihat eylemiştir (No. 951, c bak).

Diyanet işleri Başkanlığı, bu esasa göre kurulmuştur (6)

c — Din hizmetlileri, her hangi bir dine mensup olabilirler. Lâil devlette, dinler arasında, tam eşitlik asıldır.

B — Fiilin Vazife sırasında işlenmiş olması :

Din hizmetlisi, fiili, vazifesini yaptığı sırada işlemiş olmalıdır. Din hizmetlisi, dinî ibadet veya töreni yürüttüğü sürece «Vazifede» de kabul edilmelidir. Hâkim, her hadisede, fiilin vazife sırasında işlemiş olup olmadığını takdir eder.

C — **Aleniyet unsuru** : 241. maddede «aleniyet» suçun unsurudur Evvelce de açıklandığı üzere (No. 615), aleniyet, «fiilin, her hangi bir kimsenin görüp işitebileceği bir yerde işlenmesi» dir (7). Yargıtay da bu suretle içtihat eylemiştir (8).

D — **Fiilin konusu** «Devlet idaresi, kanunlar veya hükümet icraatı» olmalıdır.

a — 241. maddedeki (hükümet idaresi) nden maksat (devlet idaresi) dir. Her ne kadar 241. madde metninde «hükümet idaresi» deyimi yer almış ise de, maddenin içinde bulunduğu 5. Bölüm, kanunumuzun (Devlet idaresine karşı Cürümler) e ilişkin 3. kesiminde bulunmaktadır. Ayrıca, 241. maddenin aslı İtalya 1889 ceza kanununun 182. maddesinde (devlet müesseseleri) deyimi kullanılmış ve fakat tercümede bu (hükümet idare) olarak alınarak yanlışlık yapılmıştır.

b — 241. maddedeki takbih veya tezyifin konuları, a) devlet idaresi, b) kanunlar, c) hükümet icraatı'dır.

aa — **Devlet idaresi** kavramı, devletin ve öteki kamu kurumlarının bütün faaliyetini anlatır (9).

(6) Dinayet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri kanunu, No. 633 RG. 2/7/1965

(7) GÖZÜBÜYÜK, Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açılması, C. II, No. 615, sh. 150

(8) YCGK. 5/12/1966 E. 276 K. 456.

(9) MANZINI, V, No. 1343; YARSUVAT, a, g. makale, İHFM. sh. 669

bb — **Kanunlar**'dan maksat, yürürlükte olan bütün milli yasalar'dır. Bu itibarla Tüzükler, kararnameler, yönetmelikler «kanun kavramı» na girmez.

cc — **Hükümet icraatı**, geniş anlamile, hükümet kararları, kararnameleri ve her türlü işlemlerdir. Hükümet icraatına esas olan yetkiler Anayasamızın 106 - 111. maddelerini kapsayan 2. bölümünde gösterilmiştir.

E — **Takbih - kınama ve Tezyif - küçültme unsurları :**

a — **Takbih - kınama - censura - tasvip etmemek, reddetmek** demektir. Ayrıca (şiddetle tenkit) anlamına da gelir.

b — **Tezyif - küçültme - vilipendio - demektir.** Burada tezyif, bir şey veya bir kişiyi küçültmek, küçük düşürücü fiil ve hareketlerde bulunmak anlamını taşır (10).

c — **Fiil, takbih veya tezyif edici nitelikte olmalıdır.** 241. maddede ki (ve) edatı (veya) olacaktır. Nitekim 241. maddenin aslı italya 182 ve bunun da aslı fransız ceza kanununda (Takbih veya tezyif - censura o vilipende - censure ou mepris - diye aralarında (veya) konularak, bir birinden ayrı iki unsur olarak yer almıştır(11).

d — **Takbih veya tezyif söz, yazı, resim gibi her türlü vasıta ile işlenebilir (12).**

594 — **Suçun Manevi Unsuru**, genel «kasıt» tır. Saikin önemi yoktur. Hâkim hadisesine göre, fiilin bu suç kasdı ile işlenip işlenmediğini takdir eder.

Eğer, fail, fiili yıkıcı - gericilik kasdile işlemiş ise, 241. madde ile değil 163. madde ile cezalandırılır (13).

DİN HİZMETLİLERİNİN SIFATLARINI KÖTÜYE KULLANMALARI

Madde, 242 - Yukarıdaki maddede gösterilen kimselerden biri işbu sifattan bilistifade hükümetin idaresini ve kanun ve nizam ve emirleri

(10) GÖZÜBÜYÜK, Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açılması, C. II No. 614, sh. 150

(11) GARRAUD, Traité, IV, No. 1595; MANZINI, V No. 1484, p. 220 - 222

(12) GARRAUD, IV, No. 1596, p. 492.

(13) Yıkıcı - gerici akımlar için bak : Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açılması eserimiz, C. 11, No. 629 - 637, sh. 180 - 187.

ve dairelerden birine ait olan vazife ve selâhiyeti takbih ve tezyif veya halkı kanunlara yahut hükümet emirlerini icraya veya memuru memuriyetinin vazifesi icabına karşı itaatsizliğe tahrik ve teşvik edecek olursa üç aydan iki seneye kadar hapse ve iki yüz liraya kadar ağır cezayı nakdiye ve müebbeden veya muvakkaten bilfiil o vazifeyi icradan ve onun menfaat ve aidatını almaktan memnuiyetine hükmolunur. İşbu fiiller alenen yapıldığı takdirde ceza üç seneye kadar hükmolunabilir.

Kendi sıfatlarından istifade ederek kanunlara veya kanuna göre kazanılmış olan haklara muhalif iş ve sözlerde bulunmağa bir kimseyi icbar ve ikna eden din reis ve memurları hakkında dahi balâdaki fıkra da yazılan ceza tertip olunur.

Bunlardan biri dinî sıfatından istifade ederek evvelki maddede yazılan fiillerden başka bir cürüm işlerse altıda bir miktarı çoğaltılmak şartile o cürüm için kanunda yazılı olan ceza ile mahkûm olur.

Şukadarki kanun işbu sıfatı esasen nazarı itibara almış ise cezayı çoğaltmaya yer yoktur.

İtalya ECK. 183, 184

ATIF : TCK. 241, 163

Burada söz konusu cürüm üç şekilde işlenebilir. Din hizmetlilerinin sıfatlarını kötüye kullanarak :

a) Devlet idaresini, kanunları ve nizamı takbih ve tezyife tahrik ve teşvik,

b) Halkı kanunlara, hükümet emirlerinin icrasına veya memuru vazifesine karşı itaatsizliğe tahrik ve teşvik, c) Bir kimseyi kanunlara veya kanunla kazanılmış haklara aykırı iş ve sözlerde bulunmaya icbar ve ikna eylemeleri.

I — Sıfatın kötüye kullanılması :

242. maddede, din hizmetlilerinin (Sıfatlarından istifade ederek suç konu fiilleri işlemeleri bahse konudur.

Burada «Sıfattan istifade» den maksat «sıfatın kötüye kullanılması» dir. Sıfatın kötüye kullanılması» vazife nüfuzundan faydalanılması «anlamına gelir. Bu kavramlar evvelce açıklanmıştır (Bak. 839, A, a, aa).

A — Bu cürmün ilk şekli, sıfatın kötüye kullanılması suretile (Devlet idaresini, kanunları ve nizamı takbih ve tezyife tahkir ve teşvik) dir.

Takbih - kınama ve tezyif - küçültme, kavramları evvelce açıklanmıştır (Bak. No. 953, D, c).

a — Bu fiilden dolayı maddi bir neticenin meydana gelmesi gerekmez. Ancak, hâkim neticenin meydana gelmiş olup olmamasına göre ceza miktarını takdir eder (14).

B — Cürmün **ikinci şekli**, din hizmetlilerinin sıfatlarını kötüye kullanarak, **halkı kanunlara**, hükümet emirlerine veya **memuru** vazifesine karşı **itaatsizliğe** tahrik ve teşviktir.

a — Burada **itaatsizlikten maksat** mecburi bir vazifeyi yapmamak (15). 242. maddede, tahrik ve teşvik biri ötekini kuvvetlendirmek maksadile ve fakat yalnızca (kışkırtma - provocation) anlamına yer almıştır.

a — Burada **itaatsizlikten maksat** mecburi bir vazifeyi yapmamak gayesine yönelmiş hareketlerdir.

Aleniyet, bu cürümde, suçun unsuru değildir. Hususi bir yerde, bir kişiyi tahrik ve teşvik de cürümü meydana getirir. Aleniyet, 242. madde-deki fiiller için cezayı artırıcı bir sebeptir.

c — Bu fiilden dolayı da maddi bir neticenin meydana gelmesi gerekmez. Ancak hâkim neticenin meydana gelmiş olması veya olmamasına göre cezayı takdir eder (16). Zira bu fiil «**şekli suç**» lardandır.

d — İtaatsizliğe tahrik ve teşvik, bir kişiden fazla kimselere karşı yapılmış ise, bir suç işlemek kararının icrası cümlesinden olarak kanunun aynı hükmü birden fazla ihlal edilmiş olacağından, faile ayrıca 88. madde uygulanır (17).

C — Bu **cürmün üçüncü şekli**, Kanunlara veya haklara aykırı iş ve sözlere bir kimseyi icbar veya ikna eylemektir. f.2

Burada, din hizmetlilerinin, sıfatlarından istifade suretile, halkı kanunlara veya kanunla kazanılmış haklara aykırı hareket ve sözlere sürükleme söz konusudur. (18).

(14) MAJNO, II, No. 975

(15) GARRAUD, Traité, IV, No. 1596, III, p. 493.

(16) MAJNO, II, No. 972

(17) GÖZÜBÜYÜK, I, No. 266, 267, sh. 307 - 308 - Y. 4. CD. 26/3/1965 E. 1281 K. 167

(18) MAJNO, II, No. 975

a — Suçun **Maddi unsuru**, başkasını haksız fiil veya sözde bulunmaya icbar veya iknadır. Şu hale göre, fiilin işlenmiş sayılması için başlı başına icbar veya ikna yeterlidir. 242. madde metninde yer alan (ve) aslında (veya) anlamına kullanılmıştır. Nitekim İtalyanca aslında (**icbar** veya **ikna** - costringe o induce) tarzında olup maddi unsuru işleme vasıtaları bir birinden (ve) ile değil (veya) ile ayrılmıştır (19).

Gerek icbar ve gerekse iknada, mağdurun iradesine aykırı bir hareket vardır.

aa — **İcbar etmek** - costringere - den maksat, manevi cebir kullanmaktır. Bu kavram evvelce açılanmıştır. (Bak : No. 839, A, a, aa).

bb — **İkna** - induire - den maksat, başkasını bir yöne, bir şeye süriklemek, kandırmaktır. Bu kavram da evvelce açılanmıştır (Bak : No 845 C).

b — Bu suç maddi bir cürümdür. Fiilin işlenmiş sayılması için, failin güttüğü amaca ulaşmış olması lâzımdır.

596 — **Suçun Manevi Unsuru**, genel «kasıt» tır. Fail, cürmün işlenmesinde güttüğü amaç kasdile hareket etmiş olmalıdır. Hakim kasdi takdir eder (20).

V — Cezayı Artıran Haller :

242. maddede, cezayı artıran hallerden biri (fiilin alenen) işlenmiş olması diğeri ise failin 242. maddedeki suçtan (başka bir cürüm) işlemiş bulunmasıdır.

A — **Suçun alenen işlenmesi** : halinde ceza artırılır. Halbuki aleniyet 241. maddede, suçun unsurlarındandır. 242. maddede artırma sebebi (21).

B — **Başka bir cürüm işlenmesi** : Fail, 242. maddede yazılı fiillerden başka bir cürmü, dinî sıfatından istifade suretile, işlerse, bu cürüm için kanunda yazılı ceza altıda bir artırılarak hüküm olunur f. 3, Şukadarki kanun, bu sıfatı esasen gözönünde tutmuş ise, ceza artırılmaz. f.4.

Din hizmetlilerinin, sıfatlarından istifade suretile yapacakları hareket ve fiillerin başkaları üzerinde ve toplum içinde yaratacağı tesirin

(19) MANZINI, V, No, 1490, p. 229

(20) GARRAUD, Traité, IV, o. 1596 p. 493

(21) MAJNO, II, No. 973

önemi büyüktür. Bu itibarla söz konusu hal, cezayı ağırlatıcı sebep sayılmıştır (22).

a — Cezada artırma yapılması için, başka suçun «**Cürüm**» olması ve **Dinî sıfattan istifade suretile işlenmiş**» bulunması lâzımdır. Aksi halde, 242. maddenin 3. fıkrasına göre ceza artırılmaz.

İÇTİHATLAR

Dursunbey camiinde vaazettiği sırada cemaate hitaben (..... Milli Piyango, Toto oynamak haramdır. Bunları söndürmeğe çalışalımE-fes, Antakya gibi ziyaret yerlerini gayrimüslümler açtılar, çoluk çocuğumuzu dinden imandan çıkardılar.) demek suretiyle bu müesseselere ilişkin kanunları takbih ve tezyife ve kanunlara itaatsizliğe defaatla tahrik ve teşvik etmekten sanık Orhaneli müftüsü İ K'ın yapılan duruşması sonunda; TCK 242/1, 80, 89, 94 üncü maddeleri gereğince 3 ay 15 gün hapis, 175 lira ağır para ve 3 ay 15 gün görevini icradan ve onun menfaat ve aidatını almaktan menuiyet cezaları ile mahkûmiyetine ve cezalarının ertelenmesine dair Bursa 1. Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 28/12/1964 tarihli hükmün Yargıtayca incelenmesi sanık vekili tarafından süresinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı onama isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle gereği görüldü :

Dosya münderecatına, toplanan delillere, gerekçeye ve hâkimin takdirine göre sanık vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının red-diyle hükmün istem gibi onanmasına, depo parasının gelir yazılmasına 26/3/1965 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Y. 4. CD. 26/3/1965 E. 1281 K. 1657

TAPU HUDUT VE YÜZ ÖLÇÜMÜ DÜZELTİLMESİ DAVALARI

Yazan : M. Zeki Mollamustafaoğlu
Şarköy Hâkimi

Plân : Giriş — Konu - Hudut ve Yüz ölçümü - Kroki - Düzeltmenin nedeni - Uygulama.

a) Genel olarak - b) Değişmez ve değişen hudutlar- c) Yüz ölçümünün hiç yazılmamış olması- ç) İskân yasaları- d) 766 sayılı tapulama kanunu Alınacak harç - Yargıtayın görüşü - a) Genel olarak - b) İdari tahsisler - Bize Göre - Sonuç.

Giriş : Kişilerin Ekonomik yaşamı üzerinde taşınmaz malların geniş etkilerinin bulunduğunu söylemek, bu malların önemini belirtmeye yeterlidir. Bunun içindirki, taşınmaz malların kaydı, alım ve satımı, yasalarda kesin ve zorunlu şekli şartlara bağlanmış ve hatta taşınmazların kaydedildiği siciller Devletin denetim ve sorumluluğu altına alınmıştır.

Ne varki, bu kesin şekle bağlılık, Devletin denetim ve sorumluluğuna rağmen, taşınmaz mallarla ilgili anlaşmazlıklar her gün artmakta ve mahkeme işlerinin çoğunluğunu bunlar teşkil etmektedir.

Konu : Taşınmaz malların tapu siciline kayıtlı olması, bunların satışı, satın alımı, ifraz, kamulaştırma, gibi taşınmaz malların doğrudan doğruya kendisi ile ilgili işlemin yapılmasına yeterli değildir. Bu kayıtların, arazi üzerinde aynen uygulama olanağını taşımaları ve özellikle hudut ve yüz ölçümü bakımından ilgili toprak parçasına uygun düşmesi gereklidir.

İşte bu yazıda, sicilde yazılı tapu kaydının, araziye uygun düşmeyen hudut ve yüz ölçümü ile bu konudaki uygulamadan söz edilecektir.

Hudut ve Yüz Ölçümü : M. K. nun 645 nci maddesi, taşınmazların sınırından söz ederken bunun tanımını yapmadan niteliğini hükme bağlamış ve «gayrimenkulun sınırı plân ve arazi üzerinde konulan işaretler ile tayin olunur.» hükmünü koymuştur. Taşınmazlara ilişkin diğer yasa ve nizamnamelerde dahi bu konuda tanımlamaya rastlan-

maz. Ancak sınırın pek belli olan niteliği karşısında, yasanın tanımlama yapması beklenemezdi. Sınırın (hudut), taşınmaz malları birbirinden ayıran çizgi olduğu bilinmektedir. (X). yüz ölçümü ise, taşınmazın belirtilen hudutları içinde kalan arazi miktarı olmaktadır. O halde, taşınmaz mal-dan söz edilirken, bunun hudut ve yüz ölçümünü birlikte düşünmek ve bu iki unsuru birlikte mütalâa etmek gerekir. Gerçekten, sınırın kesinlikle belirli hadleri, bu taşınmaz malın yüz ölçümünde göstermiş olacaktır.

Kroki : Hudut ve yüz ölçümünün tapu sicilinde gösterilmiş olması dahi çok kerre anlaşmazlığın çözümüne yetmez. Tapu kayıtlarına 8/10/930 gün ve 268 sayılı tapu sicili nizamnamesine uygun şekilde bir krokinde eklenmesi gerekmektedir. Anlaşmazlık konusu yerin, birbirini hudut gösteren iki tapudan hangisinin kapsamı içinde kaldığı bu kayıtların krokilerinden yararlanarak anlaşılabilir. Uygulamada yerleşmiş Yargıtay kararlarına göre, iki taşınmazı ayıran hudut hattı bilirkşi ve tanık sözleri ile kesin olarak belli edilemediği takdirde bu yere tapuların krokileri uygulanır, bu uygulama bir sonuç vermediği zaman, tarafların tapularında yazılı yüz ölçümü oranına göre bu yer taraflar arasında bölüşülmek suretiyle anlaşmazlık giderilmektedir. Uygulamada bu tür anlaşmazlıklara sık sık rastlanır. Bunu giderecek şekilde krokinin kayda eklenmesi zorunludur.

Düzeltilmenin Nedeni : Yukarıda söylendiği gibi, tapu kayıtlarının hudut ve yüz ölçümü bakımından ilgili toprak parçasına uygun düşmesi ve bunun ölçekli kroki ile doğrulanmış olması zorunlu bulunmaktadır. Tapu kaydının sıhhati, bu gerektirici şartlara bağlıdır.

Ancak yurdumuzda vatandaşın çok değer verdiği tapu kayıtlarının büyük kısmı böyle bir açıklıktan yoksundur. Tapu idaresinden aldığı tapuyu, vatandaş kendi hayatı gibi korur, saklar ve anlaşmazlık doğduğunda, göğüsünü gere gere tapum var, diye övünür. Oysa bu sevinci mahkeme sırasında, duruşmalar ilerledikçe kedere dönüşecek ve tapu idaresine, hükümete ve Devletine taşıdığı itimadı yitirecektir. Ne yazık ki kadastro yapılmayan yerlerde durum budur.

O halde Devletin denetim ve sorumluluğu altında tutulan sicillerin verdiği bu hazin sonuca vatandaş çare arıyacaktır. Bunun için tapunun hudut ve yüz ölçümünü düzelterek ve buna birde kroki ekletecektir.

Uygulama :

a). Genel Olarak - 2644 sayılı yasanın 5520 sayılı yasa ile değişik 31 nci maddesi, taşınmaz malların yüz ölçümünün ne yolda düzeltileceğini göstermiş bulunmaktadır. Ancak, uygulamada çoğunlukla yüz ölçümünün düzeltilmesi isteği, tapuya yeni hudut komşularının yazılması isteği ile birlikte yapılmaktadır, ve bu konuda açılan dâva, tapu hudut ve yüz ölçümü düzeltilmesi dâvası olmaktadır. Tapu komisyonunun 27/12/1958 gün ve 72 sayılı kararında, hudut ve yüz ölçümü düzeltilmesine ilişkin isteklerin, tapu dairelerince inceleneceği önerildiği halde, iş sahipleri mahkemeye baş vurmaya tercih etmektedirler. Gerçi yukarıda sözü edilen yasanın 31 nci maddesi bu konuda adli kazayı yetkili kılmıştır. Yargıtay bu tür mahkeme kararlarını incelemekte ve sadece hudut düzeltilmesine ilişkin isteklerin, idari nitelikte olduğu görüşünü belirtmektedir. Oysa yukarıda söylendiği gibi hudut ve yüz ölçümü tapu kaydı yönünden birbirine bağlı ve birlikte düşünülmesi zorunlu iki unsurdur.

Sözü buraya getirmişken konuyu biraz daha açalım. Günümüzden çok önce tesis edilen tapu kayıtlarında çoğunlukla hudutlar, Ali - Mehmet - Ahmet... gibi şahıs isimleri veya Dere - Dağ - Deniz - Tepe - Yol... gibi yer isimleri ile gösterilmiştir. Bu hudutlarda tapu tesis tarihinden bu yana bir çok değişikliğin meydana gelmiş olması tabiidir. Şimdi, taşınmazın sadece yüz ölçümünün değiştirilmesi dâvasında bu tapunun hudutlarının yukarıda örneklerini söylediğimiz şahıs ve yer isimleri ile bırakılması, taşınmazın maliki yönünden hiçbir pratik fayda sağlamaz. Dâvanın bir başka nedenide hudut komşularının yeni şekle göre yazılması isteği olmaktadır. O halde yüz ölçümü düzeltilmesi dâvalarını bir bakıma hudut komşularını da düzeltme dâvası olarak kabul etmek gerekmektedir.

b) **Değişen ve Değişmez Hudutlar** : 2644 sayılı yasanın 30 ncu maddesi «Plân ve resmî mesahaya dayanmayan taşınmazlarda eskiden beri malum ve muayyen olan hudutlara itibar olunur.» hükmü yanında. M.K. nun 645/2 maddesinde «plândaki sınır ile arz üzerindeki sınır birbirini tutmazsa, asıl olan plândaki sınırdır» ilkesi bulunmaktadır. Hudutların değişen veya değişmez nitelikte kabul edilmede Yargıtayın olava daha uygun görüşe yer verdiği görülmektedir. Bir süre önce dağ, vavlak, kıslak, cebel... gibi hudutların, değişen nitelikte olduğu ve tapuda yazılı miktara itibar edileceği ve nihayet tapuda yazılı yüz ölçümünün arttırılamayacağı, yolundaki uygulamadan dönüldüğü gö-

rülmektedir. Gerçekten, Y. H. G. K. nun 8/2/1967 gün ve 966/5 - 154,37 sayılı kararında, cebel hududunun nereden başladığı tanık ve bilirkişi sözü ile kesin olarak belli olmuşsa, bu sınırın değişmez olduğu kabul edilmiştir.

Bu halde değişen ve değişmez hudutlu tapu kayıtlarında bir ayırım yapılmamalıdır. Yüz ölçümü düzeltilmesi dâvaları sırasında, bu hudutların tapu tesis tarihinden bu yana nereden başladığı tesbit edilmelidir. Tesbit edilen bu hudut hattına göre, hudutların değişen veya değişmez hudutlar olduğu gözetilmeden, ölçüden yüz ölçümü tapuya yazılmalıdır. Oysa, Yargıtay 1 nci H. D. nin 28/9/1970 gün 7284 - 5679 ve 17/9/1970 gün ve 6956 - 5399 sayılı kararlarında, ovalık ve deniz kumluğu olarak gösterilen hudutların değişebilir nitelikte olduğu ve yüz ölçümü düzeltilmesinin istenemeyeceği görüşünün belirtildiği görülmektedir. Bu gelişmenin giderileceği ümidindeyiz.

C)Yüz Ölçümünün Hiç yazılmamış olması :

Bazı kayıtlarda ve özellikle iskân yasaları ve idari tahsise dayanan tapularda yüz ölçümünün hiç yazılmadığı görülmektedir. Tapuda eksik gösterilen yüz ölçümünün arttırılması isteği ile, hiç gösterilmemiş yüz ölçümünün tapuya yazılması isteği arasında bir fark yoktur. Bu isteğinde mahkemece kabul edilmesi gerekir. Nitekim H. G. K. nun 21/11/1970 gün ve 968/1 - 639 sayılı kararı bunu doğrulamaktadır.

ç) **İskân Yasaları :** 2510 sayılı iskân yasasının 23 ncü maddesi, temlikin şeklini belirttikten sonra taşınmaz malların tasdikli defter veya kararlarda gösterilen yüz ölçümünün geçerli olacağına hükme bağlanmıştır. 1771 Sayılı yasa ile diğer idari tahsislerde, taşınmazın yüz ölçümünün geçerli olacağı konusunda bir kayda rastlanmaz. Ancak tahsis evrakında, tahsisi yapan idarenin, yüz ölçümünü tahdit edici bir kaydı düşürmeye yetkisi bulunmaktadır. Şu halde, 2510 sayılı yasaya göre verilen taşınmazlarda, tapu da yazılı yüz ölçümü geçerli kabul edilecektir. Evvelki uygulamada tahdidi hüküm taşıyan bu kabil kayıtlarda bu sebeple yüz ölçümü düzeltilmesinin yapılmasına imkân görülmediği halde, Yargıtayın bu durumu genel uygulamaya uygun şekilde düzelttiğininide görmekteyiz. Gerçekten 2510 sayılı yasaya göre verilen tapu kayıtlarında dahi değişen ve değişmez hudutlara bakılmadan yüz ölçümünün düzeltildiği ve bu kabil kararların Yargıtayca onandığı anlaşılmaktadır. Bu kararlara aşağıda ayrıca işaret edilecektir.

d) 766 Sayılı Tapulama Kanunu : Tapulama Kanununun 42 nci maddesinde, taşınmazların muhtevasını tayinde, değişmez hudutlu tapularda sınıra itibar edilir. Değişebilir hudutları taşıyorsa tapuda yazılı miktara itibar edilir. Ve yine özel kanunları hükümlerine göre miktar üzerinden satılan, tahsisi edilen arazide çıkan fazlalık, dağıtım tarihinden başlayarak on yıl geçmiş ise miktarına bakılmaksızın kayıt sahibi adına tesbit olunur. On yıl geçmemiş ise miktar fazlası hakkında 5618 sayılı yasanın 2 nci maddesi hükmünün kayıt sahibi lehine uygulanıp uygulanmayacağı en büyük mülkiye amirinden sorularak alınacak karşılık uyarınca işlem yapılır... hükmünü getirmiş bulunmaktadır.

Taşınmaz mallarla ilgili en son yasa olan 766 sayılı kanun dahi bu konuda yukarıda açıklanan ilkeye uygun işlem yapılması gereğini göstermektedir. Bu maddenin açık sözüne eklenecek başka sözümüz yoktur. Hudut ve yüz ölçümü düzeltilmesi dâvalarına bir bakıma ışık tutmuş olmaktadır. (3)

Alınacak Harç : Hudut ve yüz ölçümü düzeltilmesi dâvalarında başlangıçta maktu harç alınmakta idi. Bu görüş Yargıtayın son kararlarında değişmiştir. Şimdi düzeltme yapılan taşınmazın değerine göre harç alınmaktadır.

Bize göre bu son uygulama hatalıdır. Çünkü, yukarıda açıklandığı üzere, tapu maliki belli hudutlarla çevrili arazi parçasını öteden beri kullanmaktadır. Mahkemeye, tapuda eksik gösterilmiş bulunan yüz ölçümünün düzeltilmesi için gelmiştir. Mahkeme bu isteği kabul etmekle, tapu malikinin aslında öteden beri sahip bulunduğu durumu tapu kütüğüne geçirecektir. Tapu maliki bu dâva ile ve mahkeme kararı ile yeni bir hak kazanmış değildir. Bütün bunlar bizce tapu kütüğünü düzelterken işlemlerdendir. Bu kabil dâvaların, tapuda isim düzeltilmesi, yapılan intikali muamelenin düzeltilmesi, dâvalarından farklı bir yönü yoktur. Yüz ölçümünün kayda eksik geçilmesi veya hiç yazılmamış olmasında bir sorumluluk varsa, bunun tapu idaresine ve idari makama ait olması gerekir. Tapu kütüğünün Devletin denetim ve sorumluluğu altında bulunması ilkesi ile, arazinin değeri üzerinden harç alınması işlemi bu yönden çelişmektedir. Bu bakımdan evvelce olduğu gibi bu tür dâvalarda maktu harç alınması gerektiği görüşündeyiz.

(3) Yargıtay (7) nci H.D. nin 8/12/1964 gün ve 7654 - 7929, 22/9/1964 gün ve 5188/5326, Yargıtay H. G. K. nun 7/11/1962 gün 183/81

Yargıtayın Görüşü :

a) Genel Olarak - hudut ve yüz ölçümü düzeltilmesi dâvalarına bakmak adli kazanın görevi içindedir. 2644 sayılı yasanın 31 nci maddesi, uyuşmazlık mahkemesinin bu konuya değinen kararı (1) ve Yargıtay kararlarından görev konusu açıklığa kavuşmuştur.

Ancak bu konuda Yargıtayın bir kararından söz etmeden geçemeyeceğiz (4). Bu kararda sınırların düzeltilmesi, tapu idaresince yapılması gereken idari işlerdendir denilmektedir. Oysa aynı dairenin (5) bir çok kararlarında, yüz ölçümünün yeni hudut komşularına göre tapuda düzeltilmiş şekli Yargıtayca onanmıştır. Sınırların düzeltilmesi isteğinin, yüz ölçümü düzeltilmesi isteği ile birlikte yapıldığını ve tapu malikinin bu istek ile pratik fayda sağladığını ve bu iki unsurun birlikte mütalâa edilmesinin gerektiğini yukarda söylemiştik. Hudut komşuları aynen bırakılıp sadece yüz ölçümünün düzeltilmesi yolunda mahkemede - bir istek esasen vakî olmamaktadır. Yargıtayın bu birbirine aykırı düşen görüşünden vaz geçeceğini sanıyoruz.

b) **İdari Tahsisler :** Yukarıda 2510 sayılı yasaya göre dağıtılmış veya diğer idari tahsislerle miktarın geçerli olacağı kaydı ile verilen tapularda yüz ölçümünün ne yolda düzeltileceğini söylemiştik. Evvelce yüz ölçümü düzeltilmesi isteğinin bu şekilde verilen tapular için, tahsisi yapan idareye başvurulması önerilmekte idi. Bu görüşün değiştiğini görmekteyiz. (6). Nitekim 2510 sayılı yasaya göre verilen tapunun yüz ölçümünün düzeltilmesi isteğinin idari mercide yapılması yolundaki mahkeme kararı, Yargıtayca, 5520 sayılı yasaya davanan miktar tezvidi isteğinin usulu dairesinde incelenmelidir, görüşüyle mahkemece verilen görevsizlik kararı bozulmuştur. Yine Yargıtay H.G.K. nun idari tahsislerde miktar düzeltilmesi dâvasına adli kazanın görevli bulunduğu dair kararda mevcuttur. (7). Bu kararda, tevfiz komisyonu kararı ile teskil edilen tapuda miktar yazılmadığı ve tapuda yazılı olmayan yüz ölçümünün yazılması veya düzeltilmesi dâvasına bak-

-
- (1) Uyuşmazlık mahkemesi 11/12/1952 gün ve 64/312 sayılı kararı
 - (4) Yargıtay 1 nci H.D nin 30/4/1970 gün ve 3286/2840 sayılı kararı.
 - (5) Yargıtay 1 nci H.D. nin 29/9/1970 gün ve 7284/5679, 17/9/1970 gün ve 6959/5399, 8/12/1969 gün ve 9239/7351 sayılı kararı.
 - (6) Yargıtay 1 nci H.D. nin 9/10/1970 gün ve 7566/6039 sayılı kararı.
 - (7) Yargıtay H.G.K. nunun 21/11/1970 gün ve 968/1 - 342 K. 639 sayılı kararı.

mak adli kaza mercilerinin görevi içindedir, görüşü ile mahkemenin ısrar kararı bozulmuştur. Bütün bunlardan bu tür dâvalarda, kaydın idari tahsise dayandığına bakılmadan dâvaya bakmaya adli kazanın görevli bulunduğu sonucuna varılmaktadır.

BİZE GÖRE : Kadastro yapılmayan yerlerdeki tapu kayıtları ile plân ve resmi mesahaya dayanmadan alınan tapu kayıtlarının, gerçek durumu ile sicilde gösterilme zorunluluğu vardır. Hudut ve yüz ölçümü, tapu kaydının sıhhatine ilişkin önemli unsurlardandır.

Yüz ölçümünün düzeltilmesi isteğinin, kaydın yeni hudut komşuları gösterilerek ismen belli hudutlarında tapuya yazılmak suretiyle kabul edilmelidir. Böyle bir dâvada, hudut komşuları, tapu idaresi, ilgili tüzel kişilik ve hazinenin dâvalı gösterilmesi ve bunlarında dâvada beyanlarının alınması zorunludur. Kayıtların değişmez veya değişebilir hudutları taşınması önemli değildir. Genel kayıtlarda ve hatta iskân yasası ve diğer idari tahsislerde yüz ölçümü için konulan miktarın mutabek olacağı kaydına rağmen önemli sayılamaz. Yeterki, tapu tesis tarihinden bu yana kaydın hudutları içinde kalan taşınmaz malın, tapu maliki tarafından hudut komşuları ile hiçbir anlaşmazlık doğmadan iyi niyetle kullanılmış olsun. Bu halde, yeni hudut komşuları tapuya yazılmak suretiyle, tapunun hudut ve yüz ölçümü düzeltilmeli ve uygulama bu yöne yönelmelidir.

Sonuç : Uzun zaman ve emek isteyen arazi kadastrounun yapılmasına kadar, plân ve resmi ölçüye dayanmayan tapuların hudut ve yüz ölçümünün düzeltilmesi için tapu maliklerinin yukarıda açıklanan ilkeleri dikkate alarak mahkemeye başvurmaları sağlanmalıdır. Mahkeme kararlarının tutarlı olması için de, Yargıtayın birbirine aykırı düşen görüşlerini düzeltmesi ve inançları birleştirme kararı ile bu tür dâvalara ve isteklere açıklık getirmesini temenni ediyoruz.

Bibliyografya

Gayrimenkul Dâvaları Ve Tatbikatı - M. Fahri Akalın

Gayrimenkul Dâvaları - M. Reşit Karahasanoğlu

Topluluk Mülkiyeti - Celal Erdoğan

Tapulama Kanunu ve Tatbikatı - M. Gürsel - İ. Dönmez

Tatbikatta Tapu İptali - İrfan Dönmez

Zilyetliğe Dayanan Tescil ve Müdahalenin Men'i dâvaları - N. Okur-
er, M. R. Dereli» O. Onur.

Men'i müdahale Dâvaları ve Tatbikatı - L. Dalamanlı

Adalet Dergileri - İlmi ve kazai içtihatlar dergileri

Ankara ve İstanbul Baro Dergileri

PARA CEZASINI ÖDEMEME SUÇU

Yazan : Ertuğrul Güven
Acıpayam C. Savcısı

Plân

- I. — Giriş
- II — Para cezasını ödememe suçu
 - 1 — Kanunî unsur
 - 2 — Maddî unsur
 - 3 — Manevî unsur

1 — GİRİŞ

647 Sayılı Yasa 16/7/1965 tarihinde yürürlüğe girmekle Türk Mevzuatında yeni bir suç ortaya çıkmış ve yasanın 5. inci maddesinin son fıkrası para cezasını kasten veya ihmal sonucu ödemeyenlere hapis cezası düzenlemiş bulunmaktadır. Ayrıca aynı madde para cezalarının yerine getirilme usulünde de değişiklik yapmıştır.

Bu yasadan evvel mahkeme para cezaları T.C.K. nun 19 uncu maddesi hükmüne göre yerine getirilmekte idi. Ödemeyenlerin cezaları hürriyeti bağlayıcı cezaya çevriliyordu. 5 inci madde ile bu usul değiştirilmiş, ödemeğe malî gücü olanlar ve olmayanlar ayrımı getirilmiş malî gücü olmayanlar için kamu hizmetlerinde çalıştırılma ve alacakları ücretlerle cezayı ödetme esası konulmuş bulunmaktadır. Malî gücü elverişli olanların cezaları ise ödeme emrinin tebliğine rağmen ödemese «Amme Alacaklılarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun»a göre hapisle sıkıştırma hükmü ayrı olmak üzere mahallin en büyük mal memurluğunca tahsil olunacaktır.

II — PARA CEZASINI ÖDEMEME SUÇU

1 — Kanunî unsur

647 Sayılı Yasanın 5/son maddesinde «para cezası kasten ve ihmal sonucu ödenmediği takdirde dâvanın özelliklerine göre 1 yıla kadar hapis cezası verilir.» demek suretiyle eylem suç sayılmıştır.

Giriş bölümünde verilen özet bilgiden anlaşılacağı gibi bu suç ancak mahkemelerce hükmolunan para cezalarının yerine getirilmesi sırasında söz konusu olabilecektir.

2 — Maddî unsur

Para cezasının kasten veya ihmal sonucu ödenmemesi suçun maddî unsurunu meydana getirmektedir.

Maddede kasten ve ihmal sonucu ödememeden bahsedilmektedir. İhmal ile kast sözcükleri «ve» edatıyla birbirine bağlanmış bulunmaktadırlar. Bu deyiş şekli yüzeysel bir görüş altında her iki halin birarada bulunması gerektiği manasını vermektedir. Şimdi maddenin bu husustaki asıl maksadının ne olabileceğini araştıralım. İhmalin sözlük manası, önem vermeme, üstüne düşeni yapmama, dikkat, aldırış etmemektir. Kast ise kurma, niyet, isteyerek bir işe girişme gibi manaları ifade etmektedir. Literatürde de bu iki kelime tamamen ayrı kavramlara işaret etmektedirler. Bu durumdan anlaşılıyor ki ihmalde bir eylemi yapmada ilgisizlik, savsama, kastta bilerek ve isteyerek yapma veya yapmama vardır. Bir tek eylemde her ikisinin aynı anda birarada bulunmalarına imkân yoktur. Şu halde «kasten ve ihmal neticesi» deyişini «kasten veya ihmal neticesi» olarak anlamak gerekmektedir. Ortada bir yazış hatası vardır. Para cezası kasten ödenmemiş olabileceği gibi ihmal sonucu da ödenmemiş olabilir. Her iki halde de suç unsuru doğar. Nitekim Yargıtay ihmal sonucu para cezasının ödenmemesi nedeniyle verilen bir mahkûmiyet ilâmını (1) 7. C. D. nin 10/6/1970 tarih ve E. 6439/K. 6343 sayılı kararıyla onamıştır.

Suç unsurunun oluşması için ödemeğe malî gücü yeterli bir kimşenin para cezasını ödememesi gereklidir. Burada sözü geçen suç tarihindeki malî güçtür. Normal olanı ödeme gücünün infaz sırasında savcılıkça araştırılıp tespitidir. Zaten dâvayı açabilmek için lüzûmludur. Fakat araştırma yeterli görülüyorsa, duruşma sırasında da yapılabilir. Araştırma genel olarak tapu dairesinden, özel idareden, maliyeden ve zabıtaca mahallinden yapılmaktadır, akla gelen başka bir yol ile de yapılmış olabilir. Bu yollardan yalnız biriyle ödeme gücünün tespiti yeterlidir, bir kaç kanıtın birarada bulunması şart değildir. Malî durumları para cezasını ödemeğe elverişli olmayanların ödememe eylemlerinde bir ihmal veya kasitleri düşünülemediğinden, para cezasını

(1) Acıpayam Asliye Ceza Mahkemesinin E. 1968/475,, K. 1969/127 sayı ve 8/9/1969 tarihli kararı

ödememe suçunun ödeme yeteneği olan hükümlüler için söz konusu olabileceği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

647 Sayılı Yasanın 5 inci maddesinin 6 ıncı fıkrası : C. savcısı bir ay içinde para cezasını ödemesi için hükümlüye usulü dairesinde ödeme emri tebliğ eder demektir. Şu hale göre ödeme emri tebliğ edilmiş olmasıdır. Tebliğden başlayarak bir ay içinde para cezası ödenmemişse suç unsuru var demektir. Suç tarihi tebliğden sonraki bir ayın dolduğu tarihtir. Tebligat hükümlünün kendisine yapılmış olabileceği gibi Tebligat Yasası hükümleri çerçevesinde başkasına da yapılmış olabilir. Sanık yapılan tebligattan haberi olmadığını savunmuş ise savunma kanıtlarının toplanması gerekir.

Ödeme istenerek yapılmamış ise kuşku yoktur. Direnme olmadığı, bir engel de bulunmadığı halde para cezası ödenmemişse ihmal var demektir, suç unsuru doğar. Yalnız beklenilmeyen veya sakınılması elde olmayan olaylar (mücbir sebepler) sonucu ödeme süresi içinde yapılmamışsa suç unsuru doğmayacaktır. Zira failin cürüm kasti yoktur. Ödemeğe mani olduğu ileri sürülen engel bu nitelikte değilse suç oluşacaktır. Örneğin geziye çıkmış olan bir şahıs posta aracılığı ile veya başka bir kimse ile cezayı yollama, bu şekilde ödeme yeteneğine sahip olduğundan geziye bulunduğunu kanıtlayıp suçtan kurtulamaz.

Para cezası taksitle ödenmekte ise taksitlerden birinin süresinde ödenmemesi halinde yasa gereği geri kalan tamamını hükümlünün ödemesi gerekmektedir. Eğer ödememe malî yeteneğin yitirilmesinden ileri gelmemişse suç doğar. Taksitle ödeme yapmakta olan hükümlü esasen taksit sürelerini bildiğinden, geri kalanı ödemesi yasa hükmü gereği olduğundan, para cezalarının tanımı, tespiti ve yerine getirilmesini düzenliyen 647 Sayılı Yasanın 5 inci maddesinde böyle bir şey istenmediğinden ve T.C.K. nun 19 uncu maddesinde, yürürlükte bulunan kısmında, bu hususta bir hüküm bulunmadığından yeniden tebligata lüzum yoktur.

Ödememe eylemi sonucu suç oluşunca, sonra çıkan bir af yasasıyla para cezasının ortadan kaldırılmış olması oluşmuş olan suça bir tesir yapmaz, suçluluğu yoketmez. (7.C.D. nin 18/1/1967 tarih ve E. 94/K. 188 sayılı kararı). Para cezasının, ödeme müddeti geçtikten sonra ödenmesi de suçluluğu kaldırmaz. Nitekim böyle bir ödeme bulun-

duğu halde verilen mahkûmiyet kararı (2) 7. C. D. nin E. 9421/K. 8800 sayı ve 15/9/1970 tarihli bir kararıyla onanmıştır.

3 — Manevî unsur

Konumuz olan madde bu suçu cürüm saymıştır. Şu hale göre failde cürüm kastinin bulunması gerekmektedir (T.C.K. 45).

Suç unsurunun oluşması için genel kast (dolus generalis) yeterlidir, özel kast (dolus specialis) gerekmez. Çünkü sorumluluk için bir saik veya gaye aranmamıştır. Şahsın bilerek istiyerek ödememesi veya ödememekte direnmesi olmadığı, ödemeğe engel bir neden de bulunmadığı halde ödememesi cürüm kastinin varlığını gösterir.

Açıklamaları bitirmeden evvel Yargıtayın yerine getirme evrakının (infaz evrakının) getirtilerek okunmasını, bilhassa ilâmla ödeme emri tebliğ belgesinin tetkik edilmesini aradığını (7. C. D. nin E. 4487/K. 4656 sayı ve 28/6/1967 tarihli kararı) belirtmek isteriz. Yerine getirme evrakının hüküm kesinleşinceye kadar dosyada durmasına lüzum yoktur. Tetkikinden sonra geri yollanabilir. dosyada ödeme emrinin, ödeme emri tebliğ belgesinin, malî yeteneği gösteren belgenin birer onaylı örneklerinin bulunması yeterlidir. Acıpayam Asliye Ceza Mahkemesinin dosyasında sadece bu belgeler bulunan bir kararı (3) 7.C.D. nin E. 6439/K. 6343 sayı ve 10/6/1970 tarihli kararıyla onanmıştır.

-
- (2) Acıpayam Asliye Ceza Mahkemesinin E. 1969/278, K. 1969/170 sayı ve 7/11/1969 tarihli kararı
 - (3) Acıpayam Asliye Ceza Mahkemesinin 1 numarada belirtilen kararı

Bibliyografya

Hayat Büyük Sözlük

Türk Hukuk Lûgatı

Ceza Hukukunun Umumi Esasları : Tahir Taner

Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tadbikâtı : Nejat Öztürk

Ceza Hükümlerini Taşıyan Kanun ve Nizamnameler : Fahrettin Kıyak ve arkadaşları

T E N K İ T L E R

YARGITAY CEZA GENEL KURULUNUN 20/11/1967 GÜN VE 368/322 SAYILI KARARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Yazan : Y. Yargıtay Üye Yardımcısı
Hüseyin Hüsnü Okan

Giriş :

Başlıkta sözü edilen Ceza Genel Kurulu kararı ile ilgili bulunduğu cihetle 6831 sayılı kanun 93. maddesini aynen aşağıya alıyoruz.

(Bu Kanunun 17. inci maddesinde yasak edilen fiilleri ika edenlerle izine bağlı işleri izinsiz yapanlar bir aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. : İşgal ve faydalanma yeniden tarla açmak suretiyle vakî olduğu veya yanmış orman sahasına taâlluk ettiği takdirde 3 aydan 2 seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve her nev'i mahsulât ve tesislerin müsadereğine hüküm olunur.)

Bu madde Orman Kanununun 17. inci maddesinin yasakladığı fiillerle izne bağlı işleri izinsiz yapanları cezalandırdığı için 17. inci maddeyi de aynen aşağıya alıyoruz :

(Devlet Ormanları içinde bu Ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alâkalı olarak yapılacak her nev'i bina ve tesisler müstesna olmak üzere her çeşit bina ve ağıl inşası ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması ve tarla açılması, işlenmesi, ekilmesi ve Orman için de yerleşilmesi yasaktır.

Devlet Ormanlarının herhangi bir suretle yanmasından veya açıklıklarından faydalanılarak işgal, açma veya herhangi şekilde olursa olsun kesme, sökme, budama ve boğma yollarıyla elde edilecek yerlerle buralarda yapılacak her türlü yapı ve tesisler, şahıslar adına tescil olunamaz. Buralara doğrudan doğruya orman idaresince el konulur. Ya-

nan yerlerde husule gelen enkaz hiç bir suretle eş'hasa satılamaz. Bunlar resmî daire ve Müesseseler ihtiyacına tahsis olunur.

Ormanlarda umumî sıhhat ve emniyet ve menfaat icabı veya estetik ve turistik bakımdan yapılacak her nev'i bina ve tesisat ile orman hasılâtı işliyeceklerin ve kullanacakların yapacakları bina ve her nev'i tesisat için Ziraat Vekâletinden izin alınır.)

Tahlile geçmeden evvel lüzumuna binaen tarla açmanın tarifini yapmayı uygun buluyoruz-

Tarla açma, Orman Genel Müdürlüğünün 3/9/1964 tarih ve 1950/138 sayılı tebliğine göre (Gerek yanık orman sahalarındaki, gerekse sair ormanların ağaçlı yerlerindeki ağaçların, ağaçcıkların, fidanların kesilmesi, sökülmesi, budanması, boğulması gibi yollarla elde edilen yerler ile, ormanların içindeki açıklıklardan, düzlüklerden faydalanılarak buralardaki orman örtüsünün - toprak örtüsü - kaldırılması suretiyle yapılır.)

Açmanın gayesi, şüphesiz, orman toprağını ziraat toprağı haline getirmek ve bundan faydalanmaktır.

Tahlil :

6831 sayılı kanunun 17. inci maddesinde ceza tehdidi altına alınan fiiller iki guruba ayrılmıştır. Bunlar birinci fıkrada yazılı yasak fiiller ile 3. fıkrada yazılı izinsiz yapılan izne bağlı fiillerdir. İkinci fıkrada da açmanın şekillerinden ve bu suretle elde edilecek yerler ile kurulacak tesislerin şahıslar adına tapuya tescil edilemeyeceğinden ve buralardan elde edilen mahsulâtın ancak resmî daire ihtiyaçlarına tahsis edileceğinden ve eşhasa satılamıyacağından bahis edilmektedir.

1 — Yasak fiiller :

A — Devlet Ormanları içinde her çeşit bina ve ağıl inşaaı ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması,

B — Tarla açılması, işlenmesi, ekilmesi,

C — Orman içinde yerleşilmesi,

2 — İzine bağlı fiiller :

A — Bunlar ormanlarda umum'i sıhhat ve emniyet ve menfaat icabı veya estetik ve turistik bakımdan yapılacak her nev'i bina ve tesisat.

B — Orman hasılâtı işliyeceklerin ve kullanacakların yapacakları bina ve her nev'i tesisattır.

İzine bağılı işlerin yapılması için Orman Bakanlığından izin alınması lâzımdır.

Yukarıda saydığımız bütün fiillerin müşterek bir niteliği vardır ki, o da ormanı işgal ve faydalanmadır. İşgal ve faydalanma gerek yeniden tarla açmak ve gerek evvelce açılmış ve kültür arazisi haline gelmiş orman toprağını kullanmanın müşterek niteliğidir. Hiç bir fiilî bu nitelik haricinde tutmak mümkün değildir. Ancak bazı fiilleri orman için vahim bir hal olarak kabul etmek lâzımdır. Bu da ormandan yeniden tarla açılması veya bu açmanın yanmış orman sahasına taâlluk etmesi halidir. Nitekim kanun koyucu bu iki halin ormana verdiği ağır zarar dolayısıyla diğer fiillerden ayırarak daha ağır bir ceza ile tehdit etmiştir.

Kanun koyucu 93. ncü maddenin 1. inci fıkrasında yasak fiillerle izine bağılı fiilleri izinsiz işleyenler hakkındaki cezayı tayin ettikten sonra, ikinci fıkrasında (işgal ve faydalanma yeniden tarla açmak suretiyle vakî olduğu veya yanmış orman sahasına taâlluk ettiği takdirde) demek suretiyle yeniden tarla açmak ile bunun yanmış orman sahasına taâlluk etmesi halini işgal ve faydalanmanın içinde mütalâa etmiştir.

Maddenin metni görüşümüzü doğrulamaktadır.

Tatbikat :

Tatbikatta Savcılıklarca bazen suç, işgal ve faydalanma suretiyle tavsif edilerek 6831 sayılı Orman Kanununun 93/1 maddesiyle açılan dâvalar, yeniden tarla açmaya dönüştüğü takdirde mahkemelerce müsnet suçtan beraete ve yeniden tarla açmak suçundan dâva açılıp açılmıyacağı hususunda gereğinin takdiri için dosyaların Savcılığa tevdiine karar verilmekte ve yeniden dâvalar açılmaktadır.

Bazen de aksi, yani suç, yeniden tarla açmak suretiyle tavsif edilerek 6831 sayılı Orman Kanununun 93/2 Maddesiyle açılan dâvalar işgal ve faydalanmaya dönüştüğü takdirde mahkemelerce müsnet suçtan beraete ve işgal ve faydalanmadan dâva açılıp açılmıyacağı hususunda gereğinin takdiri için dosyaların Savcılığa tevdiine karar verilmekte ve keza yeniden dâvalar açılmaktadır.

Bu tatbikatın mesnedi Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20/11/1967 gün ve Esas 3/D - 368, Karar 322, Tebliğname 3/B - 12124 sayılı içtihadıdır.

200

İçtihamı aynen aşağıya alıyoruz :

«Orman Kanununa aykırı davranıştan sanık H. E. nin yapılan yargılaması sonunda; 6831 sayılı Kanunun 93/1 TCK. nun 81/2 maddeleri gereğince neticeten bir ay 10 gün hapis cezasıyla hükümlülüğüne ilişkin Sandıklı Sulh Ceza Mahkemesinden verilen 27/9/1966 günlü hüküm, sanığın temyizi üzerine Yargıtay 3. ncü Ceza Dairesince incelenerek 15/3/1967 günlü ve 26388/5321 sayılı ilâmı ile bozulup yerine çevrilmiştir.

İlk hükümde direnmeyi kapsayan 16/5/1967 günlü ve 251/484 sayılı son hükmün temyiz yoluyla incelenmesi yine sanık tarafından istenilmiş ve yokluk belgesi vermek suretiyle şartta yerine getirilmiş olduğundan dosya Cumhuriyet Baş Savcılığının, hükmün onanması isteğini kapsayan 7/7/1967 günlü ve 3/B - 12124 sayılı tebliğnamesi ile birinci Başkanlığa gönderilmekle Ceza Genel Kurulunca okunarak gereği konuşulup düşünüldü :

Dosyaya göre, sanığa karşı Devlet Ormanından 1/7/1965 tarihinde izinsiz tarla açmaktan 6831 sayılı Orman Kanununun 93. maddesi ile cezalandırılmak suretiyle 23/7/1966 günlü iddianame ile kamu dâvası açıldığı halde Tarım Teknisyeninin Bilirkişiliği ile yapılan keşifte bu yerin 20 - 25 yıl önce açılmış olduğu tesbit ve mahkemece de sanığın sabit görülen bu eylemi, çok eskiden ormandan açılma 3 Dekar yüz ölçümlü bir tarlayı sürüp işlemek suretiyle yararlanma niteliğinde ve sözü edilen kanunun 93. üncü maddesinin 1. inci fıkrasına uygun bir suç olarak kabul edilmiş ve eylemden hüküm tesis edilmiştir. Müstakil bir suç teşkil eden bu eylemden ötürü açılmış bir kamu dâvası mevcut bulunmadığına göre, sanık, maddenin bu fıkrası ile hükümlendirilemez. (Eskiden açılmış bir orman alanına yerleşerek buradan yararlanmağa devam etme eyleminden dolayı ayrıca kamu dâvası açılabilceğinden), sanık hakkında açılmış bulunan dâva konusu eylemden dolayı Ceza Yargılamaları Usulü Kanununun 257. inci maddesi uyarınca icabeden kararın verilmesiyle iktifa edilmesi gerekir.

Yapılan açıklamalara göre, bu hususu kapsayan özel daire ilâmında gösterilen bozmaya uyulmuyarak yazılı gerekçe ile eski hükümde direnme kararı verilmesi kanuna aykırı, sanığın temyiz itirazlarını bu bakımdan yerinde görüldüğünden hükmün bozulmasına çoğunlukla karar verildi»

Aynen yukarıya aldığımız Ceza Genel Kurulunun getirdiği kural a-çkıktır. Buna göre 6831 sayılı kanunun 93/1 maddesiyle açılan işgal ve faydalanma suçu, aynı kanunun 93/2 maddesine mümas yeniden tarla

açma suçuna dönüştüğü veya aksi olduğu takdirde, sanığa ek savunma hakkı vermek suretiyle dâva sonuçlandırılmıyacak, bunun için yeni bir iddianame ile yeniden dâva açılması gerekecektir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 25/12/1967 gün ve esas 3/D — 335. Karar 386, Tablîğname 3/B — 10954 sayılı içtihadı da aynı mahiyette-
tedir.

Bizi bu yazıyı kaleme almağa sevkeden âmil, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun bu içtihadlarıdır.

Sebepler :

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun mesnedi, Ceza Yargılamaları Usulü Kanununun 257. inci maddesinin I. inci fıkrasıdır. C. Y. U. K. nun 257. inci maddesinin I. inci fıkrasında (Hükmün mevzuu, duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiilden ibarettir) denilmektedir. C. Y. U. K. nun koyduğu bu hükme göre, Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı doğrudur. Nitekim Ceza Genel Kurulu Kararında sözü edilmeyen C. Y. U. K. nun 150. inci maddesinin I. fıkrasını da Kararın diğer bir mesnedi olarak kabul etmek lâzımdır. C. Y. U. K. nun 150. inci maddesinin I. inci fıkrasında (Tahkikat ve hüküm yalnız iddianamede beyan olunan suça ve zan altına alınan şahıslara hasır edilir.) denilmektedir. Görülmü-yorki her iki hüküm aynı niteliği taşımaktadır. Bu iki esas prensibe göre hüküm, duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiile in-hisar edecektir.

Ancak C. Y. U. K. nunda Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararının da yandığı sözü geçen 257. inci maddenin I. inci fıkrası ile açıklanan 150. inci maddenin I. inci fıkrasını tahdit eder nitelikte başka hükümler mevcuttur.

Tahdidî nitelikteki hükümler :

I — C. Y. U. K. nun 257. inci maddesinin 2. inci fıkrası :

Bu fıkra aynen «Fiilî takdirde mahkeme, son tahkikatın açılması hakkındaki karar ve iddia ve müdafaalarla bağlı değildir» hükmünü getirmiştir. Bu hüküm, aynı maddenin I. inci fıkrasını tahdit etmektedir. İki fıkrayı da birlikte mütalâa edip bir sonuca ulaşmak lâzımdır. Her iki fıkra birlikte mütalâa edildiği takdirde şu sonuca ulaşabiliriz. Hüküm, iddianamede gösterilen fiile taallûk etmekle beraber fiilî takdir etmekte mahkeme, iddianame veya son tahkikat kararı vesair iddia ve müdafaalarla bağlı olmayacaktır.

2 — C. Y. U. K. nun 150. inci maddesinin 2. inci fıkrası :

Bu fıkra aynen (bu hudut dahilinde olarak, mahkemeler istiklâl ile hareket etmek hak ve vazifesini haiz olup ceza kanunun tatbikinde kendilerine arzedilen iddialar ile bağılı değildirler.) Hükümünü getirmiştir.

Maddenin I. inci fıkrasını yukarıda açıklamıştık. 1. inci fıkraya göre hüküm, yalnız iddianamede beyan olunan suçta münhasırdır. Fakat 2. inci fıkra, I. inci fıkrayı tahdit etmekte ve mahkemeye işin takdirinde istiklâl ile hareket etmek hak ve vazifesini vermektedir.

Acaba mahkeme, iddianamede gösterilen fiilde bir değişiklik olduğunu veya suçun hukuki mahiyetinin değiştiğini ileri sürüp, 257 ve 150. inci maddelerin I. inci fıkralarına istinaden hükmün sadece iddianamede beyan olunan suçta münhasır olduğundan veya hukuki mahiyetinin değiştiğinden söz ederek beraat kararı verebilir mi ? Bu soruya verilecek cevap olumlu değildir. Yani mahkeme, kendisine arzedilen işlerde, fiilde bir değişiklik olduğu veya suçun hukuki mahiyeti değiştiği takdirde, beraat kararı vermeyip, fiili takdirde iddia ve müdafaalarla bağılı olmak-sızın istiklâl ile hareket etmek hak ve vazifesini haizdir. O halde mahkeme, dâvayı ne şekilde sonuca bağlayacaktır? bu soruyu cevaplandırmak için C. Y. U. K. nun 258. inci maddesini incelemek lâzımdır.

3 — C. Y. U. K. nun 258, maddesi :

Bu madde 4 fıkradan teşekkül eder.

A — Maddenin I. inci fıkrası :

Sanık, suçun hukuki mahiyetinin değişmesinden önce haber verilip de müdafaasını yapabilecek bir halde bulundurulmadıkça son tahkikatın açılmasına dair olan kararda veya Hukuku Âmmeye dâvasının açılmasına mütedair bulunan iddianamede gösterilen kanunî unsurları muhtevi suçun temas ettiği kanun hükümünden başkasıyla mahkûm edilemez.

B — Maddenin 2. inci fıkrası :

Ceza Kanununda tayin edilmiş olup cezanın arttırılmasını icap edecek mahiyette bulunan hallerin ilk defa duruşma sırasında serdedilmesi halinde dahi aynı hüküm caridir.

C — D — Maddenin diğer iki fıkrası, sanığın müdafaasını yapabilmesi için, sanığın talebi üzerine veya mahkemece görülecek lüzuma binaen dâvanın talikine mütedairdir.

Maddenin ilk iki fıkrasına göre, suçun hukukî mahiyetinin ve dolayısıyla buna ilişkin kanun maddesinin değişmesi veya asıl cezanın artırılmasını gerektiren sebeplerin meydana çıkması hallerinde, bunlardan söz edilerek sanığın müdafaasını yapabilecek bir halde bulundurulması şartıyla son tahkikatın açılmasına dair olan kararda veya kamu dâvasının açılmasına mütedair bulunan iddianamede gösterilecek kanuni unsurları muhtevi suçun temas ettiği kanun hükmünden başkası ile mahkûm edilebilir.

Örneğin, inancı kötüye kullanmaktan T. C. K. nun 508. inci maddesiyle açılan bir dâva, 510, uncu maddeye mümas hizmet sebebiyle inancı kötüye kullanmak suçuna dönüştüğü takdirde C. Y. U. K. nun 258. inci maddesiyle ek savunma hakkı verilerek dâvanın biltirilmesi mümkündür.

Acaba, 6831 sayılı Orman Kanununun 93/1 maddesiyle Orman boşluğunu işgal ve faydalanmadan açılan bir dâvanın, duruşmada yeniden tarla açma suretiyle işgal ve faydalanmaya dönüşmesi halinde aynı kanunun 93/2. maddesiyle veya 6831 sayılı Kanunun 93/2. inci maddesiyle yeniden tarla açmak suretiyle işgal ve faydalanmadan açılan bir dâvanın, duruşmada orman boşluğunu işgal ve faydalanmaya dönüşmesi halinde sanığa 93/1 madde ile müdafaa hakkı verilerek sonuçlandırılması mümkün müdür ?

Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararına göre mümkün değildir.

Kanımızca yukarıda açıklanan hükümler karşısında mümkündür. Bu hükümler sözü edilen 258. inci maddenin 1 ve 2 ve 257 ve 150. inci maddelerin 2. inci fıkralarıdır. Hatta daha ileri giderek diyebiliriz ki 6831 sayılı Kanunun 93/2 maddesiyle yeniden tarla açmaktan açılan bir dâvanın duruşmada orman boşluğunu işgal ve faydalanmaya dönüşmesi halinde sanığa 93/1 madde ile müdafaa hakkı vermeye lüzum kalmadan sonuçlandırılması mümkündür.

Zira 93. üncü maddenin 2. inci fıkrası, (işgal ve faydalanma yeniden tarla açmak suretiyle vakî olduğu takdirde) diyerek tarla açmayı da işgal ve faydalanma suretin de kabul etmiştir. Ayrıca aynı maddenin 1. inci fıkrasındaki işgal ve faydalanma, ikinci fıkrasındaki işgal ve faydalanmaya nazaran daha hafif cezayı müstelzimdir. Bu durumda kanunun bir maddesinde yazılı ve hukukî mahiyetleri aynı olan iki suçtan, daha ağır cezayı müstelzim biri hakkında açılan bir dâvanın, daha hafif cezayı müstelzim suça dönüşmesi halinde, ek savunma hakkı vermeye lüzum kalmadan sonuçlandırılması mümkündür. Bizi bu sonuca götüren sebepler Ceza Yargılamaları Usulü Kanununun yukarıda saydığımız hükümleridir.

4 — C.Y.U.K. nun 259 uncu maddesi :

C.Y.U.K. nun 259. uncu maddesi aynen (sanığın, son tahkikatın açılmasına dair olan kararda veyahut hukuku amme dâvasının açılmasına mütedair bulunan iddianamede yazılı suçtan başka bir suç işlemiş olduğu duruşma sırasında meydana çıkarsa, Cumhuriyet Müddeiumumisinin talebi ve sanığın muvafakatı ile her ikisi birlikte hüküm olunmak üzere bu suç, duruşulacak olan işle birleştirilir.

Yeni suç Ağır Ceza işlerinde olur veya mahkemenin selâhiyeti haricinde bulunursa, bu hüküm tatbik edilmez.)

Bu maddeyi C.Y.U.K. nun 258. inci maddesi ile karıştırmamak lâzımdır. 258. inci madde, duruşulmakta olan suçun hukuki mahiyetinin değişmesi halinde uygulanabilir; ve suç daima tek olarak kalır.

Halbuki C.Y.U.K. nun 259. Maddesi, duruşulmakta olan suçtan başka bir suçun meydana çıkması halinde söz konusu olabilir; Ve maddedeki şartlar yani, C. Savcısının talebi ve sanığın muvafakatı tahakkuk ettiği takdirde, sanık iki suçtan muhakeme edilir.

Örnek :

Sanık hakkında tabanca ile yaralamaktan kamu dâvası açılmıştır. Duruşma sırasında sanığın silâh taşıdığı hatırlanarak bu suçtan da C. Savcılığınca duruşma yapılması istenilmiş ve sanıkta muvafakat etmiş ise, her iki suçtan duruşma yapılabilir.

Görülüyorki, 259. Madde ancak, duruşma sırasında ikinci bir suçun meydana çıkması halinde uygulanabilir. Böyle bir halde C.Y.U.K. nun 258. Maddesi uygulanamaz. Fakat konumuzda olduğu gibi faraza, sanığın eylemi orman açıklığını sürüp ekme mahiyetinde görülerek 6831 sayılı Kanunun 93/1. Maddesi ile açılan kamu dâvası, duruşma sırasında ormandan yeniden tarla açarak sürüp ekme niteliğinde tezakür ederse, daha ağır cezayı gerektiren bu hal dolayısıyla aynı kanunun aynı maddesinin ikinci fıkrası ile ek savunma hakkı verilerek dâvanın bitirilmesi mümkündür. Çünkü her iki fiilde ormanı işgal ve faydalanmadan ibarettir. Yeni tarla açmak, ikinci bir suç değildir. aralarında sadece bir mahiyet farkı vardır.

C.Y.U.K. nun 259. Maddesinin ikinci fıkrası açık olduğundan üstünde durulmayacaktır.

Son olarak bir noktaya işaret etmek istiyoruz :

Ağaç kesmekten 6831 sayılı Kanunun 91/1. Maddesi ile açılan bir dâva, duruşmada 6831 sayılı Kanunun 93/2. Maddesine mümas tarla açma suçuna dönüştüğü takdirde ek savunma hakkı verilerek dâva neticelendirildiği halde 6831 sayılı Kanunun 93/1. Maddesi ile açılan bir dâva duruşmada aynı mahiyetteki aynı maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçla dönüştüğü veya aksi olduğu takdirde niçin ek savunma hakkı verilerek dâva neticelendirilmesin? hukuken ve kanunen buna cevap vermek mümkün değildir. Fakat kanımızca, böyle hallerde, açıkladığımız nedenlerle, ek savunma hakkı verilmek suretiyle dâvanın neticelendirilmesi cayızdır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararının getirdiği sakıncalar :

Bu sakıncalar, dâvaların uzaması zaman aşımına uğraması, sanığın cezadan ve ilk dâva için Hazinece katlanılan masraflardan kurtulması ve yanlış anlamalara sebebiyet vermesidir.

Örnek :

Suç tesbit tutanağında orman sahasının yangın gördüğü yazılı olmasına rağmen dâva orman boşluğunu sürüp ekmekten 6831 sayılı Kanunun 93/1. Maddesi ile açılmıştır. Yapılan keşifte şahitler, sahanın yangın görmüş olduğunu söylemişlerdir. Birirkişi tarlanın asgari 50 senelik bir açma olduğunu, yangın sahasını bilemeyeceğini, yangın sahasının orman idaresinin kayıtlarında ve yangın krokilerinde tesbit edilmiş olduğunu söylemiştir. sanık yangının, tarlasının kenarına kadar geldiğini ve tarlanın yangın görmediğini söylemiştir. Mahkeme, orman boşluğunu sürmekten beraete ve işgâlin yangın sahasına taallûku hasabıyla 6831 sayılı Kanunun 93/2. Maddesi ile dâva açılmak üzere dosyanın C. Savcılığına tevdiine karar vermiştir. C. Savcılığınca 6831 sayılı Kanunun 93/2. Maddesiyle yeniden dâva açılmış ve sanık yeniden muhakeme edilerek 93/2. Madde ile cezalandırılmıştır. Dâva sanık tarafından temyiz edilmiştir. Dâva, Yargıtayca sanığın müdafasının tahkik edilmemesi ve yangın krokisinin mahallinde tatbik edilmemesi noktasından Bozulmustur. Bu durumda krokinin tatbikinde tarlanın yangın sahası içinde kaldığı anlaşılsa 6831 sayılı Kanunun 93/2. Maddesi ile yeniden ceza tayin edilecektir. Fakat tarlanın yangın harici kaldığı anlaşılsa, Mahkeme yeniden beraet kararı verecek ve C. Savcılığı yeniden isgalden dâva açmak mecburiyetinde kalacak ve sanık, Beraetettiği suçtan yeniden muhakeme edilecektir. Sanığın yeniden mahkûm edildiğini kabul edecek olursak,

bu kerre başka hatalardan dolayı da bozmaların olacağı tabiidir. Bütün bunların dâvaları uzattığı ve zaman aşımına uğrattığı açık keyfiyettir. Misalleri mevcuttur.

Diğer taraftan sanık, Beraet ettiği suçun duruşmasının gerektirdiği masrafları ödemekle yükümlü değildir. Halbuki ek savunma hakkı verilerek dâva sonuçlandırıldığı takdirde, yapılan masraflar da şüphesiz sanığa yükletilecektir.

Ceza Genel Kurul kararı bazı Mahkemelerce yanlış anlaşılmaktadır. Durumu bir örnek vermek suretiyle izah edeceğiz.

Dâva 6831 sayılı Kanunun 93/2. Maddesile sanığın Devlet Ormanından kaçak kestiği ağaçlarla orman içinde bina yapmak suçlarından açılmıştır. Sanık savunmasında ormanda bulduğu devrik ağaçlarla tarlasında bina yaptığını ve tarlasının orman içinde bulunmadığını söylemiştir. Mahkeme delilleri toplamadan, keşif yapmadan, tarlanın orman saviyan yerlerden olup olmadığını merciinden sormadan ormanda yerleşmek suçundan beraet ve 6831 sayılı Kanunun 108/1. Maddesi ile dâva açılmak üzere dosyanın C. Savcılığına tevdiine karar verilmiştir. C. Savcılığı bu karara uymuş ve 6831 sayılı Kanunun 108/1. Maddesi ile dâva açmıştır. Halbuki bu kararın temyiz edilmesi gerekirdi. Böyle bir kararın Temyiz Mahkemesince bozulacağı tabiidir.

Görülüyorki Ceza Genel Kurulu kararı yanlış anlaşılmaktadır. Mahkeme dâvayı neticelendirmek için saydığımız bütün delilleri toplaması lâzımdır. Deliller toplanmadan verilecek karar Mahkemeyi yanlış sonuçlara götürebilir ve ilk verilen beraet kararındaki kanun maddesinden yeniden dâva açılması zorunluğunu doğurabilir.

Ceza Genel Kurulu kararı yalnız orman boşluğunu işgâl ve faydalanmanın yeniden tarla açmağa dönüşmesi veya aksi haller için çıkarılmıştır. Halbuki, yukarıda da açıklandığı gibi bazı Mahkemelerce yanlış anlama sonucu 6831 sayılı Kanunun diğer maddelerine de teşmil edilmiştir.

Yukarıda verdiğimiz örnekler muvacehesinde şunu söylemek mümkündür. sanığın beraet ettiği suçdan dolayı hakkında yeniden dâva açılması ve yeniden Muhakeme edilmesi C. Y. U. K. na aykırıdır. Kanunda böyle bir muhakeme usulü yoktur. Ancak C. Y. U. K. Nun Muhakeme nin iadesine ilişkin hükümleri müstesnadır. Sanığın hem lehine, hemde aleyhine muhakemenin iadesi yolları şüphesiz açıktır.

Yukarıda açıklandığı üzere Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı işa-
ret ettiğimiz sakıncaları içinde taşımaktadır.

Sonuç :

Yukarıda açıklanan sebeplerle Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı Hukuka ve C. Y. U. K. nun 150/2. 257/2. 258 ve 259. Maddelerine aykırıdır. Ayrıca dâvaların uzamasına ve zaman aşımına uğramalarına sebebiyet vermesi suretiyle sanığın cezadan ve Hazinece katlanılan masraflardan kurtulması ve yanlış anlamlara yol açması bakımından sakıncalıdır.

Ancak, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı bağlayıcı nitelikte olduğu için Mahkemeler buna uymaktadırlar. Dileğimiz hukuka ve kanuna aykırı ve sakıncaları bulunan bu içtihadın değiştirilmesidir. Fakat bu değiştirme, şüphesiz fikirlerin değişmesine ve zamana bağlıdır. Bu sebeble bu değiştirme yapılan kadar, bir çözüm yolu olarak, C. Savcılarınca 6831 sayılı Kanunun 93. Maddesine temas eden suçlar dolayısıyla tanzim edilecek iddianamelerde suçun (Orman Kanununa muhalefet) şeklinde tavsif edilmesi ve maddesinde fıkraları gösterilmeksizin (6831 sayılı Kanunun 93. Maddesi) şeklinde yazılması kâfidir. Zira Orman Kanununa muhalefet mefhumu içinde hem orman boşluğunu sürüp ekmek suretiyle işgâl ve faydalanma, hemde yeniden tarla açmak suretiyle işgâl ve faydalanma suçları mevcuttur. Diğer taraftan 93. Madde hem birinci ve hemde ikinci fıkraları kapsamaktadır. İddianameler bu suretle tanzim edilecek olursa, duruşmada suçun mahiyeti ne suretle tecelli ederse etsin' ek savunma hakkı vermeye ve yeniden iddianame tanzimine lüzum kalmaksızın dâvaların hükme bağlanması mümkündür.

340

H. U. M. K. NUN 186 NCİ MADDESİNE DAİR YARGITAY HUKUK GENEL KURULUNUN KARARLARI ÜZERİNDE BİR İNCELEME

Yazan : M. Sadrettin Aykonu
(Bartın Hâkimi)

KONU : Dâva açıldıktan sonra taraflardan birisi dâva konusu şeyi başkasına temlik ettiği takdirde diğer taraf usulün 186 ncı maddesi gereğince temlik eden hakkındaki dâvasını hangi şartlar altında zarar ve ziyan dâvasına çevirebilir? Önce üçüncü şahıstan malın aynını dâva etmesi gerekirmi? Bu hususta Yargıtay kararları ile benimsenen görüşü açıkladıktan sonra şahsi düşüncemizi bildirmek suretiyle meseleyi tetkik etmeğe çalışacağız.

YARGITAYIN GÖRÜŞÜ : Adalet Bakanlığınca çıkarılan resmî kararlar dergisinin Ocak 1967 tarih ve birinci sayısının 1, 2, 3, ve 4 ncü sahifelerinde yayınlanan Yüksek H.G.K. nun 26/10/1966 gün ve E. 8/523, K. 275 sayılı kararında H.U.M.K. nun 186 ncı maddesine dair Yüksek Yargıtayın görüşü açıklanmıştır. Bu karardaki açıklamalara ve Hukuk Genel Kurulunun 9/3/-966 gün ve 4/581 - 71 sayılı kararındaki gerekçelere göre, dâva devam ederken dâvalı müddeabihi üçüncü şahsa temlik ederse, dâvacı ancak malın aynını takip edip üçüncü şahıstan istirdat edemiycekse dâvasını H.U.M.K. nun 186 ncı maddesi gereğince temlik eden hakkında zarar ve ziyan dâvasına tebdil edebilir. Şayet malı üçüncü şahıstan geri alabilme imkânına sahipse temlik eden hakkındaki dâvasını zarar ve ziyan dâvasına çeviremez. Bu takdirde malın aynını takip etmesi lâzımdır. Bu kararın çıkmasına sebep olan dâvada ise dâvacı eski tarihli tapuya dayanarak dâvalıdan malın kendisine teslimini dâva etmiş ve dâva devam ederken dâvalı malı daha sonraki mükerrer bir tapuya dayanarak üçüncü şahsa satıp temlik etmiştir. Hukuk Genel Kurulu bu hadise alıcının iyi veya kötü niyetine bakılmaksızın dâvacının dayandığı eski tarihli tapu tercih edileceğinden dâvacının malın aynını takip ederek üçüncü şahıstan geri alması mümkün bulunduğu için temlik eden dâvalı hakkındaki dâvasını zarar ve ziyan dâvasına tebdil edemeyeceğini kabul etmiştir.

İlk başta tarih ve numarası bildirilen karardaki dâvada ise dâvacı zilliyetliğe dayanarak hazine, belediye ve vakıflar idaresine karşı tescil dâvası açmıştır. Dâva devam ederken belediye gayrimenkulu tapu ile üçüncü şahsa satıp temlik etmiştir. Dâvacı, dâvalılara karşı olan dâvasını zarar ve ziyana tebdil etmiştir. Mahkeme ise bu talebi kabul etmiyerek reddetmiştir. Dâvacı tarafın temyizî üzerine özel daire mahkemenin kararını bozmuştur. İsrar üzerine Hukuk Genel Kurulu yukarıda açıklanan kararı ile dâvacı zilliyetliğe dayandığına göre gayrimenkulî temellük eden üçüncü şahıstan malı geri alabilmesi için başka şartlarında tahakkuku lâzımdır. Bu sebeple zarar ve ziyan dâvası iddia ve savunma çerçevesinde delil ve şartlariyle araştırılmak ve sonucuna göre bir karar verilmek gerekir denilmiştir.

Yüksek Yargıtayın her iki kararındaki açıklamalara göre müddeabihin başkasına temlikî halinde diğer tarafın dâvasını zarar ve ziyan dâvasına çevirebilmesi için müddeabihin aynını üçüncü şahıstan istirdat imkânına sahip bulunmaması veya istirdatın başka şartlarında tahakkukuna bağlı bulunması lâzımdır. Fakat böyle olmayıp da dâvacı, temlik edene karşı ileri sürdüğü aynı sebeplere dayanarak başka şartların gerçekleşmesine lüzum kalmadan malı üçüncü şahıstan geri alabilmek imkânına sahip ise bu takdirde o malın aynını takip etmesi gerekir. Dâvasını temlik edene karşı zarar ve ziyan dâvasına tebdil edemez. Meselâ bir kimse tapuya dayanarak başkasının elindeki malı dâva etmiş ise, dâva devam ederken dâvalı bu malın zilliyetliğini bir üçüncü şahsa devretse dahi tapu sahibi bu malı üçüncü şahıstan geri alabileceğine göre dâvalı hakkındaki dâvasını zarar ve ziyana tebdil edemeyecektir. Fakat böyle olmayıp da malı temellük edenden geri alıp alamıyacağı belli değilse yani üçüncü şahsın bir takım hukukî imkânlardan yararlanmak ve onları ileri sürmek ihtimali varsa bu takdirde dâvasını zarar ve ziyana çevirebilecektir.

ŞAHSİ DÜŞÜNCEMİZ : Hukuk Genel Kurulu kararlarında benimsenen bu görüşün H.U.M.K. nun 186 ncı maddesinin metnine ve bu hükmün yasaya konuluş amacına uygun düşmediği kanısındayız. Dâva ikâmesi faslında yer alan usulün 186 ncı maddesi, dâva açıldıktan sonra tarafların müddeabihi diğer tarafın rızası olmadan değiştiremeyecekleri ve diğer taraf razı olmadan dâvanın takibinden sarfı nazar edemeyecekleri kuralını koyan 185 ncı maddeye bir istisna olarak vaz edilmiş bir usul hükmüdür. 186 ncı maddede dâvanın zarar ve ziyana çevrilebilmesi üçüncü şahıstan müddeabihi geri alabilmesinin mümkün bulunmaması şartına bağlı tutulmadığı gibi, evveleminde üçüncü şahıstan dâva konu-

su şeyin dâva edilerek şayet geri alamadığı takdirde temlik eden hakkın-
da tazminat dâvası açabileceği de ön görülmüş değildir. 186 ncı madde
bu şartları derpiş etmeden müddeabihi temlik halinde usulen doğru-
dan doğruya temlik eden hakkındaki dâvanın zarar ve ziyana tebdil edi-
lebileceğini kabul etmiştir. Sonra buradaki temlik sözü ile her zaman
hukuken geçerli bir temlikde kastedilmiş değildir. Üçüncü şahıs bu tem-
lik neticesinde dâva konusu şeyin mülkiyetini iktisap etmiş olabileceği
gibi üçüncü şahsın iktisabı hukuken muteber de olamıyabilir. Bu yön-
den de maddede bir ayırma yapılmamıştır. Çünkü 186 ncı madde bir usul
hükmü olup, usul kanunlarındaki bir yetkinin kullanılabilmesi peşinen
işin esasında haklı olmak şartına bağlanamaz. Bir kimsenin tazminat dâ-
vası açması demek muhakkak o dâvasında haklı olması demek değildir.
İlk nazarda taraflardan biri müddeabihi temellük eden kimseden o şeyi
istirdat edebilecek durumda olsa dahi bu yola gitmiyerek 186 ncı mad-
dedeki yetkiye dayanarak diğer taraf hakkındaki dâvasını tazminat dâ-
vasına tebdil edebilir. Tazminat dâvası dinlenerek sonucuna göre bir
karar verilmesi gerekir. Aksi takdirde taraflardan birisi diğer tarafın
her dâvada devamlı olarak kötü niyetle müddeabihi ahara temlik etme-
si halinde sonu gelmeyen dâvalar açmak zorunda bırakılmış olur. Ka-
nun bu suistimali önlemek için taraflara böyle bir yetki tanımıştır. Bu-
radaki temlik sözü ile kastedilen daha ziyade dâva konusu şeyin fiilen
elden çıkartılmasıdır. Bu suretle artık dâva edilen şeyin dâvalıdan alı-
narak dâvacıya verilmesine karar verilmesi halinde bu karar müddeabi-
hi elinden çıkarttığı için o kimse hakkında kabili infaz değildir. Temlik
muvazaalı olarak yapılmış olsa dahi diğer taraf dâvasını zarar ve ziyana
çevirebilir. Dâva açıldıktan sonra dâvalı müddeabihi başkasına temlik
ederse dâvacının zarar ve ziyan dâvasına muhatap olacaktır. Bu dâvaya
karşı müddeabihi evvelâ üçüncü şahıstan takip etsin şayet alamazsa ken-
disi hakkında zarar ve ziyan dâvası açması gerektiğini ileri süremez. Çün-
kü dâvacıya kanunla tanınmış olan secimlik hak böyle bir şarta bağlan-
mış olmadığı gibi işin mahiyeti de bunu gerektirmemektedir.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan sebeplerden dolayı Hukuk Genel Ku-
rulunun içtihadı usulün 186 ncı maddesindeki mutlak secimlik hakkını
tahdit ettiğinden bu içtihadın değişmesini temenni etmekteyiz.

TAHLİLLER

312/350

C. SAVCILARININ ZABITA İLE İLİŞKİLERİ ÜZERİNDE ADALET BAKANLIĞININ BİR TAMİMİ HAKKINDA ELEŞTİRİ

Yılmaz Biçer
Keçiörlü C. Savcısı

Konu : Cumhuriyet Savcılarının Hazırlık soruşturması sırasında dinlemek istedikleri sanık ve tanıkları doğrudan doğruya zabıta makamlarına yazıp gönderecekleri müzekkerelerle çağırmalarının usulsüz olduğu, bunun yerine bu sanık ve tanıklara 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca «davetiye» çıkaracakları, «davetiye» tebliğine rağmen gelmeyen sanık ve tanıkların zorla getirilebilmeleri için ilgili sulh yargıçlarından «ihzar» kararı alacakları ve ancak bu karara dayanan «ihzar müzekkereleri» ni zabıtaya infaz ettirme yoluyla sanık ve tanıkları celbedebilecekleri Bakanlık Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 29/4/1969 Gün ve 9/35 sayılı tamimleriyle bildirilmiş bulunmaktadır.

Sayın M. Muhtar Çağlayan'ın, Adalet Dergisi'nin Mayıs 1971 Sayısında yayınlanan bir yazılarında da aynı konuya değinilmekte ve Bakanlığın görüşü paylaşılmaktadır. (1)

Bu yazının amacı Bakanlığın konuyla ilgili tamimi, buna paralel olarak İçişleri Bakanlığının Jandarma Genel Komutanlığı ifadesiyle örgüte yaydığı 24 Kasım 1967 Gün ve 6794 sayılı genelgesi, Sayın M. Muhtar Çağlayan'ın sözkonusu yazılarında ileri sürülen görüşleri eleştirmektedir.

TAMİMİN GEREKÇESİ : Cumhuriyet Savcılarının Hazırlık Soruşturmaları sırasında dinlemek istedikleri sanık ve tanıkları zabıta makamlarına bu konuda doğrudan doğruya yazıp gönderecekleri tezkerelerle dâvet edemeyecekleri görüşü, gerekçesini 1412 Sayılı C. M. U. K. nun 154. Maddesi ile 2702 sayılı Tebligat Kanunu ile Tebligat Nizamnamesinin ilgili hükümlerinden almaktadır.

Buna göre, Cumhuriyet Savcılarının bir takım tezkerelerle zabıta makamlarından sanık ve tanıkları çağırmaları usulsüz olup, böyle tezke-

(1) M. Muhtar Çağlayan, «Hazırlık Soruşturması C. Savcısının Zabıta ile İlişkileri Üzerinde İnceleme», Adalet Dergisi, Mayıs 1971, Sahife : 254

812

X

relerin hukuksal geçerlikleri yoktur. O halde zabıta makamları bu tezkereleri yerine getirmekle yükümlü değildirler. Bunun en önemli sonucu da, tezkerelerin yerine getirilmemiş olması «görevi savsaklama suçu»nu oluşturmayacaktır.

Oysa gösterilen bu hukuksal kaynaklar, gerekçeyi doğrulamaktan çok uzak bulunmaktadırlar.

Önce 1412 Sayılı C.M.U.K. nunda, Cumhuriyet Savcılarının sanık ve tanıkları zabıta makamlarına yazdıkları tezkerelerle çağrılmalarını engelleyen açık bir hüküm bulunmamaktadır. Aksine, Kanun'un anılan maddesi, «Cumhuriyet Savcılarının gerek doğrudan doğruya ve gerek zabıta makam ve memurları vasıtasıyla her türlü tahkikatı yapabilecekleri» hükmünü koymaktadır. Cumhuriyet Savcıları, sanık ve tanıkları kendileriyle sohbet etmek için değil, delil toplama amacıyla çağırarak duruşmada olduklarına göre bu türlü işlemlerin «tahkikat» kavramı içine girmediklerini iddia etmek olanaksızdır. Bu hüküm, Cumhuriyet savcılarının hazırlık soruşturmaları sırasında bazı kimseleri sanık ve tanık olarak ve zabıta aracılığı ile çağıramayacaklarını değil, aksine çağırabileceklerini ve bütün zabıta makam ve memurlarının da bu emirleri yerine getirmek zorunda olduklarını göstermektedir. Maddenin ikinci fıkrasında yer alan «Bütün zabıta makam ve memurları Cumhuriyet müddeiumumiliğinin adliye müteallik işlerde emirlerini ifa ile mükelleftirler» hükmü de bu zorunluğu hiç bir kuşkuyla yer bırakmayacak bir şekilde ortaya koymaktadır.

7201 Sayılı Tebligat Kanunu da, Tamimde belirtildiğinin aksine, bu konuda Cumhuriyet Savcılarının güçlük çıkarmamaktır. Kanun'un 2 nci maddesinin 2 nci fıkrası hükmü açıkça «zor kullanılmasını gerektiren» ya da «hazırlık soruşturmasına taallük eden» görevlerin zabıtaca yapılacağına dair hükümleri saklı tutmaktadır. Bu hükmün yalnızca zabitanın «zor kullanılmasını gerektiren» görevlerini kapsadığını öne sürmek, hükmündeki açıklık karşısında yerinde değildir. Demek ki Kanun, Cumhuriyet Savcılarının Hazırlık Soruşturmalarıyla ilgili işlerde tebiğ işlemlerinin mutlaka P. T. T. İdaresi kanalıyla yapılmasını şart koşmamıştır. Bu zorunlu kılan hiç bir hüküm Kanunda yer almamıştır.

Görülüyor ki Bakanlığın tamiminde yer alan gerekçe oldukça tartışma götürecektir. Bu tartışma bilhassa şu noktada daha da haklılık kazanmaktadır : Bilindiği gibi C. M. U. K. nun 154 ncü maddesinde öngörülen yetkisine dayanarak bir Cumhuriyet Savcısı, herhangi bir hazırlık soruşturmasının yapılması görevini zabıtaya verebilmektedir. Bu du-

rumda zabıta, olayla ilgili kişileri dinlemek zorundadır. Acaba bu halde zabıta sanık ve tanıkları çağırarak için «davetiye» mi çıkaracaktır? Elbetteki hayır. Şimdi yapılageldiğince dinlenmeleri gereken kimseleri memurları aracılığı ile çağırarak ve dinleyecektir. Zabıtaca yapıldığında usuli olup olmadığı tartışma konusu yapılmayan bir işlemin Savcılıkca yapılamıyacağını ileri sürmekte hiç bir dayanak yoktur.

TAMİMİN SAKINCALARI : Bakanlığın Tamimlerinde önerilen uzun ve dolambaçlı yol, pek çok sakıncalar doğurabilecektir. Bunların ilk akla gelenleri şunlardır :

1) **HAZIRLIK SORUŞTIRMALARI UZAYACAKTIR :** Hazırlık Soruşturmalarında esas, olabildiğince çabuk yapıp bitirilmesidir. Olayın delil toplama safhasını uzatmakta sayısız sakıncalar vardır. Oysa Cumhuriyet Savcıları, sanık ve tanıkları P.T.T. aracılığı ile tebliğ ettirdikleri davetiyelerle çağırarak durumunda kalınca, soruşturmalar da ister istemez uzayacaktır. Davetname çıkarılanların kendilerini gizlemeleri, ya da adreslerini değiştirmiş olmaları tebliğ işlemlerini büsbütün uzatacaktır. Bu gün mahkemelerimizin, tebligat işlemlerinden ne güçlükler çektikleri ortadayken aynı güçlükleri Hazırlık Soruşturması içine de sokmakta bir yarar göremiyoruz.

Kaldı ki hemen dinlenmesi gereken çok önemli kamu tanıklarının, bir süre sonra dinlenmesi, tanıklıktan elde edilebilecek değerli delillerin zayıflamasına, bazen de büsbütün kaybolmasına yol açabilecektir.

Bu hususlar göz önüne alındığında teslim edilecektir ki, Hazırlık Soruşturmalarını gereksiz yere uzatan usuller, bu soruşturmaların fonksiyonları ile uyumlu değildir.

2) **HAZIRLIK EVRAKI BİRİKECEKTİR :** Hazırlık Soruşturmalarının uzaması, doğal olarak eldeki işlerin birikmesiyle sonuçlanacaktır. Bunun sakıncaları ise ayrıca üzerinde durulmayacak kadar açıktır.

3) **HAZIRLIK SORUŞTIRMALARI ZABITANIN ELİNDE KALACAKTIR :** Cumhuriyet Savcıları, P.T.T. kanalı ile yaptıracakları tebliğlerle işleri uzatmamak endişesi içinde, elkoydukları hemen bütün suçların soruşturmalarını zabıtaya vermek zorunda kalacaklardır. Halbuki esas, bu soruşturmaların bizzat savcılarca yürütülmesidir. Bakanlığın Tamimi, dolaylı yoldan bu esası tamamen zedeleyecek niteliktedir. Zabitanın elinde kalan hazırlık soruşturmalarının da kalitesi düşecek, bundan herkes zarar görecektir.

4) **ADLİYE HİZMETİ PAHALILAŞACAKTIR :** Hazırlık Soruşturmalarında da P.T.T., İdaresi kanalıyla «davetiye» çıkarılması zorunluğu getirmek, Adliyelerin bu fasıldaki ödeneklerinin az bir misli artırıl-

masını gerektirecektir. Bu günkü haliyle bile bu ödeneklerin yetersizliği ortadadır.

Posta ödeneksizliği yüzünden işlerin nasıl aksadığı, soruşturmaların nasıl gereksiz yere uzadığı 1968, 1969 ve 1970 yıllarının yaşanmış ve de neylerle kanıtlanmış olaylarıdır. Bu kez aynı sakınca, çok daha ağırlaşmış olarak karşımıza çıkabilecektir. Bakanlıkça sıkıntıları gidermek için yeterli ödenekler sağlanabildiğinde de Adliye Hizmeti daha masraflı bir hale gelmiş olacaktır. Oysa amaç, bu hizmeti pahalılandırmak değil ucuzlatmaktır. Kanımızca masrafları artıran usullerden kaçınılmak gerekecektir. Kısaca, Bakanlığın Tamiminde öngörülen usul ekonomik değildir.

5) İŞ HACMİ KABARACAKTIR : Bir müzekkerede bir çok kimseleşi celbetmek yerine her şahıs için ayrı ayrı davetnameler yazmak C. Savcılıklarının işlerini artıracaktır. Tebliğlerin büyük bir kısmı sonuçsuz kalacağı, yani davetiye ile çağrılanların çoğunluğu gelmeyecekleri için, Sulh Yargıçlarından ihzar kararları almak gerekecek, bu ise hem C. Savcılıklarının, hem Sulh Yargıçlıklarının işlerini önemli ölçüde artıracaktır. Adliyenin zaten yetersiz olan kadroları, artan bu gereksiz iş hacmi yüzünden daha çok bunalacaktır. Üstelik zabıta makamlarının işleri de azalmayacaktır. Onlar C. Savcılıklarının tezkereleri ile çağırmadıkları sanık ve tanıkları bu kez ihzar müzekkereleri ile çağıracaktırlardır. Yukarıda 3 numaralı bentte değindiğimiz sakınca yüzünden de zabitanın elindeki hazırlık soruşturmaları da artacaktır.

SONUÇ : Bütün bu sakıncalara meydan vermemek için, C. Savcılıklarınca bu gün izlenen yolun en uygun yol olduğunu kabul etmekte hatâ yoktur. Gereksiz usul endişeleri içinde kalarak, hazırlık soruşturmalarının ve belki de kamu dâvalarının esastan zedelenmesi sonucunu doğurabilecek yolları zorlamamak gerekir. İlk bakışta gayet doğru ve makul gözükebilen öneriler, uygulamaya aktarıldığında hiç istenmeyen sonuçlar yaratabilir. Kaldı ki Bakanlığın, sözü edilen tamimlerindeki hukuksal görüş te çok tartışma götürmektedir. Bizce yapılması en doğru olan C. Savcılıklarının, Hazırlık Soruşturmalarında dinlemek istedikleri sanık ve tanıkları çağırarak için zabıtaya gönderdikleri yazıları «davetiye» olarak kabul etmektir. 7201 Sayılı Kanun, Hazırlık Soruşturmasına taalluk eden işlerde bu davetiyelerin zabıta makamlarınca tebliğini önlemediğine göre de bu işlemlerde hiç bir usulsüzlük olmamak gerekir.

ADALET DERGİSİ

1971 YILI FİHRİSTİ

- I. Söylev, Kararnameler.
- II. İncelemeler.
- III. Tercümeler.
- IV. Mesleki Yazılar.
- V. Tenkit Yazılar.
- VI. Tahliller.
- VII. Kronikler.

I. Söylev, Kararnameler.

	Sayı	Sahife
ADALI Ferruh : 1971-1972 Adalet Yılı Açılış Konuşması	10	617
Yüksek Savcılar Kurulu Kararları	3	119
II. İncelemeler		
BAYKAL Ali : Hazırlık Koğuşturmasında C. Savcısının Sulh Yargıcından Keşif istemesi	1	32
BAYKAL ALİ : Ceza Evlerinde İş	8	496
BAYKAL ALİ : Memurluk Görevinin İhmali ve Kötüye Kullanılması Suçlarında Memura Kendi Aleyhinde Görev Verilmemesi	11	719
BENGÜ C. Selçuk : Yasa ve Hukuk Dili Türkçeleşmelidir	9	566
BERKİ Ali Himmet : Osmanlı Padişahları Tarafından Verilen Temliknamelerin Mahiyet ve Hükümleri	4	167
BERKİ Ali Himet : Köy Kasaba ve Çiftlik Mer'aları ve Mer'alara Tecaviüz	10	623
BERKİ Ali Himmet : Voli ve Dalyan. Tasarruf Hukuku Bakımından	11	681
BERKİ Ali Himmet : İcareî Vahideli, Mukataaî, İcareteyînî Vakıflar ve Bunlara Ait Tapu Şekilleri	12	745
BİÇER Yılmaz : Mala Karşı Cürümlerde İade Sorunu	7	441
BİÇER Yılmaz : C. Savcılarının Zabıta İle İlişkileri Üzerinde Adalet Bakanlığının Bir Tamimi Hakkında Eleştiri ...	12	796
ÇAĞLAYAN M. Muhtar : Yargıtay İçtihatlarının Işığında «İtiraz» Üzerinde Bir İnceleme	1	13

	Sayı	Sahife
ÇAĞLAYAN M. Muhtar : Hazırlık Soruşturması, C. Savcısının Zabıta İle İlişkileri Üzerinde İnceleme	5	254
ÇAĞLAYAN M. Muhtar : Suçun Subut Delillerinden Olmak Üzere Bir Eşyanın Zabtı ve Basılmış Eserlerin Toplatılması İşlemi	10	645
ÇENBERCİ Mustafa : Türk Toplu İş Sözleşmesi Hukukunda Yetki ve Bu Yönle İlgili Başlıca Sorunlar	5	234
ÇENBERCİ Mustafa : Toplu İş Sözleşmesi Yetkisiyle İlgili Bazı Sorunlar	7	407
ÇENBERCİ Mustafa : Yetki Uyuşmazlıklarında İtiraz Üzerine Verilmiş Adli Yargı Kararlarıyla İlgili Bazı Sorunlar	11	687
ÇETİNKAYA Mehmet : Ceza Hukukunda Zamanaşımı (Dâva Ceza Zamanaşımı)	9	577
ÇETİNKAYA Mehmet : 5917 Sayılı Kanuna Göre Verilen İdarî Men Kararları İhtiyatı Tedbir Kararı İle Durdurulabilir mi ?	11	723
DEMİRTAŞ Necatî : Fransa'da İnfaz Hâkimliği Müessesesi	3	133
EDİS T. Refik : Gıda Maddelerimizin Türk Ceza Kanununa Göre Arzettiği Suçlar	1	3
ER Refik : Haksız Eylemde Zarar Giderim ve Ceza Hukuku	8	510
ERMAN Eyüp Sabri : Avukat, Dava Vekili Ve Dâva Takibine Yetkili Sair Kişiler	4	171
ERMAN Eyüp Sabri : Avukatlık Ücreti	5	227
ERMAN Eyüp Sabri : Adi Senet Kambiyo Senedi ve Bu tür Senetlere Karşı İleri Sürülebilecek Def'iler	12	750
GÖKALP Mehmet : Tevkifin Gerekçesi	7	447
GÖZÜBÜYÜK Dr. Abdullah Pulat : Devlet Kuvvetlerine Karşı Cürümlerden Devletin Anayasa ve Temel Nizamlarını Yıkma	9	545
GÖZÜBÜYÜK Dr. Abdullah Pulat : Âmme Nizamına Karşı Cürümler	10	645
GÖZÜBÜYÜK Dr. Abdullah Pulat : Din Hizmetlilerinin Görevlerini Kötüye Kullanmaları	12	761
GÜVEN Ertuğrul : Para Cezasını Ödememe Suçu	12	778

	Sayı	Sahife
İŞIKLAR Nuri Kaya : Adli Zabıta Kurulması Zorunluluğu ...	1	37
KARAATLI Mehmet Ali : Kabahat Fiilleri Üzerinde Tetkikler	4	188
KARACABEY Ö. Faruk : Medenî Kanun Hükümlerine Göre Kaynakların Hukuki Rejimi	9	600
KÜRÜMOĞLU İsmet : Ağaç Kesimi Fiili Orman Emvalini Sarf Suçlarında Tazminat ve Zayıat Hesaplanması	2	92
MOLLAMUSTAFAOĞLU M. Zeki : Tapu Hudut ve Yüzölçümü Düzeltilmesi Dâvaları	12	770
OKAN Hüseyin Hüsnü : 6831 Sayılı Orman Kanununun 91 Maddesi Üzerinde Düşünceler	6	323
OKAN Hüseyin Hüsnü : Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20.11.1967 Gün ve 368/322 Sayılı Kararı Üzerinde Düşünceler	12	782
OZANOĞLU İlhan Teoman : İş Dâvalarında Sağ Kalan Eşin Evlenme Şansının Destekten Yoksunluk Tazminatına Etkisi ...	4	193
OZANOĞLU İlhan Teoman : Kömür İşçisi Prönomokonyozundan Doğan İşgörmelik Tazminatının Hesabı	5	267
ÖZKAN Salim : Fransa'da Tehlikede Olan Çocukların Himayesi	2	65
ÖZTÜRK Yaşar : Hırsızlık Cürmüne Teşebbüs	6	368
REZAKİ Sait : Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili ile İlgili Sözleşme	8	481
SELÇUK Sami : Casabianda ve İmroz Tarım Açık Ceza İnfaz Kurumları Üzerine Bir İnceleme	7	435
SONER Lütfü Fikri : Hukuk Davalarında Yemin	6	348
ŞENGÜN Kemal Oğuz : Duruşmanın Disiplini	2	74
ŞENGÜN Kemal Oğuz : Miras Ortaklığına Temsilci Atanması	6	335
ŞENGÜN Kemal Oğuz : Miras Ortaklığı ve Mirasçılarının Dâva Hakları	7	452
TAYLAN Erbay : Değişik Görüşler Açısından Zilyetliğin Korunması ve Bu Davalarda Verilmesi Gereken Yön	6	358
ÜNAL Şeref : Mukayeseli Hukukta Kararname Mefhumu ve Tatbikatı	10	660

	Sayı	Sahife
YILMAZ ÜNAL : 6831 Sayılı Orman Kanununun		
93. Maddesi	2	99
YÜCEL Dr. Jur. T. Mustafa : Uyuşturucu Madde ve		
İlaça Bağımlılığın Ceza İnfaz ve		
Tretman Yöntemleri	1	22
YÜCEL Dr. Jur. T. Mustafa : Suçluluğun Önlenmesi ve		
Suçluların Tretmanı	3	122
YÜCEL Dr. Jur. T. Mustafa : Federal Almanya Cumhuriyetinde		
Suçluluğun Önlenmesi ve Suçluların Tretmanı		
Üzerinde Gelişmeler	4	181
YÜCEL Dr. Jur. T. Mustafa : Avrupa Konseyi Yedinci Kriminoloji		
Enstitüsü Direktörleri Konferansı (Kriminolojik		
Araştırmanın Ana Problemlerinin tesbiti)	7	430
YÜCEL Dr. Jur. T. Mustafa : Amerikan Ceza Adaleti ve İnfaz		
Sistemi İçin Şok Tedavisi	9	556
YÜCEL Dr. Jur. T. Mustafa : Suç ve Ceza Sistemi	11	698

III Tercümeler

AKKAN Dr. A. Kutbettin : Kriminoloji ve Ceza Hukuku	6	381
KAZUK Kemalettin : Çocuk Suçluluğuna Sebep Olabilecek		
Hallerin Giderilmesi	4	206
ÖZDEMİR Salim : Belçika'da Tecil (Le Sursis)	3	148
ÖZDEMİR Salim : Belçika'da Süspansiyon	8	517
TEPEBAŞILI Dr. İskender : Tedbirsizlik ve Dikkatsizlikle İşlenen		
Trafik Suçları karşısında Kriminoloji	8	528
TEPEBAŞILI Dr. İskender : (Yazan Prof. Georges Levasseur. Huk.		
Fak. Paris) Bir Doktorun Tedbirsizlik Dikkatsizlik ve		
Meslekte Acemilik Suretiyle Ölüme Sebebiyet ver-		
mesi	11	729
YAZAN Durusoy : Yeni İsveç Ceza Kanununa Göre Ahlâka Aykırı		
Suçlar	1	44

IV. Mesleki Yazılar

EMEK M. Faruk : Yargıçlığa Giriş Koşullarında Reform	6	368
---	---	-----

V. Tenkit yazılar

AYKONU M. Sadrettin : H.U.M.K. nun 186 ncı Maddesine Dair		
Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun Kararları Üzerinde		
Bir İnceleme	12	793

	Sayı	Sahife
KITAY Necdet : Yalan Yere Yemin	3	158
OKAN Hüseyin Hüsnü : Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20.11.1967 Gün ve 368/322 Sayılı Kararı Üzerinde Düşünceler	12	782
SAATÇIOĞLU Cemil : Kanun Dışı Yakalanan Veya Tutuklanan Kimselere Verilen Tazminat Dolayısıyla Takdir Edilen Ücreti Vekâlet Dolayısıyla Bir İnceleme	1	52
SAATÇIOĞLU Cemil : Yargıtay İçtihatlarının İncelenmesi	7	474
SAATÇIOĞLU Cemil : Yargıtay İçtihatlarının Eleştirilmesi	11	732

VI. Tahliller

UYAR Talih : Tebligat Kanununun Uygulamada Tereddüt Konusu Olan Bir Hükmü	2	110
UYSAL Sadı : 10/6/1968 Gün ve 1/12 Sayılı Yargıtay İçtihadı Bir- leştirme Kararı ve Ağaçlandırma Gideri Üzerine Bir İnceleme	11	735
YENER Orhan : Hukuk Usulü Mahkemeleri Kanunu 193/III. Fıkrasındaki On Günlük Süre ve Bununla İlgili Yar- gıtay İçtihatları	4	220

VII. Kronikler

ERGÜL Hüseyin Cahit : Hukuk Yayınları	1	57
	3	161
	4	223
	5	317
	7	476
	8	541
	10	674
	11	739

	Sayı	Sayfa
KURULUŞ Kararı : Yekûn Yekûn Kararı	3	128
İKİNCİ Dönem Kararı : Yekûn Yekûn Kararı : Kurulmuş 1941-1942 Gön ve 105/102 Sayılı Kararı : Kurulmuş Gözetim	12	132
SAATÇIÖZÜLÜ Kararı : Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş	1	51
SAATÇIÖZÜLÜ Kararı : Yekûn Yekûn Kararı : Kurulmuş	7	174
SAATÇIÖZÜLÜ Kararı : Yekûn Yekûn Kararı : Kurulmuş	11	112
VI. Bölüm		
KURULUŞ Kararı : Yekûn Yekûn Kararı : Kurulmuş Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş	3	113
KURULUŞ Kararı : 10/6/1945 Gön ve 1/12 Sayılı Yekûn Yekûn Kararı : Kurulmuş Kurulmuş Kararı ve Afşandurmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Kurulmuş	12	133
YENİER Dönem Kararı : Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş Dönem Kararı : Kurulmuş	3	120
VII. Bölüm		
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	1	51
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	2	51
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	4	23
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	5	27
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	7	46
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	8	50
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	10	53
KURULUŞ Kararı : Kurulmuş Yekûn Kararı : Kurulmuş	11	120

SATIŞTA OLAN ADALET BAKANLIĞI YAYINLARI

Zürih Şerhi Serisi

	Fiyatı
Egger : (Çev : V. Çerniş) Vesayet, 1952, Cilt : 1, Mad : 346 - 381	4.50
Egger : (Çev : V. Çerniş) Vesayet, 1955, Cilt : 2, Mad : 382 - 438	4.50
Oser - Schönenberger (Çev : Prof. Dr. İ. Sungurbey) İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, 1964, Mad : 492 - 529	15.00
Oser - Schönenberger : (Çev : Prof. Dr. Fikret Arık) İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, 1966, Birinci Fasikül; Madde : 184 - 215	5.00

Bern Şerhi Serisi

Becker : (Çev : Dr. Bülent Olcay) İsviçre Medenî Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu. I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül I : Madde 1 - 36. Ankara 1967	7.50
Becker : (Çev. Dr. Kemal Reisoğlu) İsviçre Medenî Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu. I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül II : Madde 37 - 63 Ankara 1968	7.50
Becker : (Çev. Dr. Osman Tolun) İsviçre Medenî Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül III : Madde 64 - 103 Ankara 1969	7.50

Yargıtay Kararları

İçtihadî Birleştirme Kararları. Hukuk Kısım, 1930 - 1917	6.00
» » » » » 1955	75
» » » » » 1956	50
» » » Ceza Kısım 1952	10
» » » » » 1953	25
» » » » » 1954	25
» » » » » 1955	25
» » » » » 1956	25
» » » » » 1957	25
Yargıtay Kararları 1941 - 1942 Ceza Kısım	3.00
» » 1944 » »	3.00
» » 1945 » »	3.00
» » 1946 » »	2.50
» » 1948 » »	3.00
» » 1949 » »	2.00
» » 1950 » »	2.00
» » 1951 » »	3.00
» » 1952 » »	3.00
» » 1953 » »	3.00
» » 1954 » »	2.50
» » 1955 » »	2.50
» » 1959 » »	1.00
» » 1941 - 1942 Hukuk Kısım	3.00
» » 1944 » »	3.00
» » 1945 » »	3.00
» » 1946 » »	2.50
» » 1948 » »	3.00
» » 1949 » »	2.00
» » 1951 » »	3.00
» » 1952 » »	3.00
» » 1953 » »	3.00
» » 1954 » »	3.00
» » 1955 » »	3.00
» » 1959 » »	4.00

Diğer Yayınlar

Yargıtay Yüzüncü Yıl Dönümü Armağanı	30.00
» » » » » (Album)	60.00

823

Dr. Recai Seçkin : Yargıtay Tarihçesi, Kuruluş ve İşleyişi.	10.00
İsviçre Federal Mahkeme Kararları 1945	1.00
» » » » 1946	1.00
» » » » 1947	1.00
Wieland : (Çev : İ. H. Karafakih) Aynı Haklar, İkinci baskı, 1949, Cilt : 2	7.50
Wahl : (Çev : K. Berker) Deniz Ticareti Hukuku, nazari ve ameli, 1948	3.00
Bustamente Sirven : Hukuku Hususiyei Düvel Kanunu Projesi, 1930	50
Vehbi Yekebaş : Suç ve Suçlunun Taaddüdü ve Cürme İştirak, 1952	1.50
Dr. Recai Seçkin : 1964 - 1965 Adalet Yılına Açış Söylevi.	50
Seçim İşlerinde İtiraz ve Şikâyetler Kılavuzu. (T. C. Yüksek Seçim Kurulu Yayınlarından), 1964	2.50
Esbabı mucibeli Avukatlık Kanunu ve Talimatnamesi, 1939	50
İnhulsen : (Çeviren : Rifat Taşkın) İngiliz Ceza Muhakemeleri Usulü, 1938	1.00
Kerdaniel : (Çeviren : Rasih Yeğengil) Şahitlik ve Şahidin Psikolojisi, 1937	50
Ceza Hukukunu tevhid birinci beynelmilel konferansı. Varşova, 1 - 6 İkinci teğrin 1927. Konferans vesikaları. Çeviren : Mustafa Nuri Devres	8.00
Ceza Hukukunu tevhid üçüncü beynelmilel konferansı. Bürüksel, 26 Haziran 1930 Konferans vesikaları, Çeviren : Mustafa Nuri Devres.	3.00
Ceza Hukukunu tevhid beşinci beynelmilel konferansı. Madrit, 14 - 20 Birinci teğrin 1934, Konferans vesikaları, Çeviren : Mustafa Nuri Devres	3.00

Adalet Dergisi

Yılı	(1 - 7 sayılar kalmamıştır)	Sayısı	30
1937	»	»	30
1938	»	»	30
1939	» (9, 10, 11 ve 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1940	»	»	30
1941	»	»	30
1942	» (1, 3, 12)	»	30
1943	» (7)	»	30
1944	» (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1945	» (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1946	» (2, 3, 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1947	»	»	30
1948	»	»	30
1949	»	»	1.00
1950	» (9, 12)	»	1.00
1951	» (1, 2, 3, 5, 9, 12. sayılar kalmamıştır)	»	1.00
1952	» (1, 2, 3, 4. sayılar kalmamıştır)	»	1.00
1953	»	»	1.00
1954	»	»	1.00
1955	»	»	1.00
1956	»	»	1.00
1957	»	»	1.50
1958	»	»	1.50
1959	» (Üç ayda bir olarak 4 sayı çıkmıştır. 1, 2, 4 üçü sayı kalmamıştır)	»	4.50
1961	» (9 - 10 sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1962	» (3 - 12. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1964	» (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1965	» (1, 5 - 6, 10 - 12. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1966	» (5 - 6 12. sayılar kalmamıştır, 1 ve 2. sayılar 250 kuruştur)	»	
1967	» (1 - 10 12. sayılar kalmamıştır)	»	2.00
1968	» (3 - 4. sayılar kalmamıştır)	»	2.00
1969	»	»	2.00
1970	»	»	2.00

Resmî Kararlar Dergisi

Yılı	(ilk sayısı Mart ayında yayınlanmıştır. 11, 12)	Sayısı	1.50
1966	» (1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12. sayılar kalmamıştır)	»	1.50
1969	» (1, 2, 3, 5, 6, 10. sayılar kalmamıştır)	»	1.50
1970	»	»	1.50

805